

Velja po pošti:

za celo leto naprej . . . K 50.—
za en mesec . . . 4,50
za Nemčijo celoletno . . . 55.—
za ostalo inozemstvo . . . 80.—

V Ljubljani na dom

za celo leto naprej . . . K 48.—
za en mesec . . . K 4.—
V upravljanju mesečno . . . 3,50

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . K 10.—
za Nemčijo celoletno . . . 12.—
za ostalo inozemstvo . . . 15.—

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna petstvarica (30 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)

na enkrat . . . po 50 v
na dva- in večkrat . . . 45
pri večjih naročitih primeren
popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.

Poslano:

Enostolpna petstvarica K 1.—
Izplača vsak dan izvenredni
delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vzni rej

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 50.

Prva seja državne zbornice.

Dunaj, 16. julija 1918.

Zbornica je skoro polnoštevilno zbrana, razpoloženje je zelo živahno. Med nemškimi strankami vlada pobitost in negotovost, tlačijo jih zavest, da so za to zasedanje definitivno v manjšini. Kljub vsemu hrupu in močnim besedam, ki so se slišale sem pa tja iz nemških klopi, leži nad levico kakor težak oblak, ki ne obljublja nič dobrega za bodočnost.

Že pred enajsto uro so bili skoro vsi poslanci v zbornici. Galerije so natlačene polne, celo bivši zunanji minister grof Czernin je med poslušalci v diplomatski loži. Nekaj minut po enajstih stopi v zbornico ministrstvo z vitevom Seidlerjem na čelu; vsi ministri so v frakih, ker sta se imela zbornici predstaviti dva nova ministra. Ko se prikaže Seidler, mu začne nemške stranke ploskati, kar izkazuje opozicijo, da začne zvižgati. Tega neprijaznega pozdrava so se udeležili Čehi, Jugoslavo, Poljaki in socialisti — takoj prvi hip je bila torej situacija v parlamentu jasna. Nekateri poslanci so tolkli po klopih, slišali so se kliči kakor: »Minister vislic!« »Gramofon prihaja!« »Ali je zopet napisal kakšno komedijo za nemško ljudsko gledališče in nam jo hoče brati?« »Gramofon je navil!« »Minister po vražji milosti!« Pred ministrskim sediščem pa je strnila stena nemških poslancev, med njimi smo opazili tudi dr. Šusteršiča. Hrup je trajal še nekaj časa potem, ko je predsednik dr. Grob odzvonil sejo in pričel s predsedstvenimi navedbami, a je takoj zopet nastal z obnovljeno silo, ko je dal besedo ministrskemu predsedniku. Ko je vitez Seidler jel govoriti, je opozicija zopet začela zvižgati, tolči po klopih in kliče: »Kaj nam more ta človek povedati?« »Wolf naj govori, bo povedal isto!« Dolgo časa ni bilo razumeti niti besedice ministrskega govora; šele proti koncu, ko se je opozicija razšla po kuloarijih in so ostali v zbornici samo najzvestejši Seidlerjevi pristaši, je mogel minister nemoteno govoriti.

Seidlerjev ekspozé je bil tak, kakršnega je bilo po namigavanju večeršnjih listov pričakovati. Tolažil je prebivalstvo s praznimi obljubami glede prehrane, ki so slednjič vse izzvenele v žalostnem priznanju, da do srede avgusta ni pričakovati zvišanja sedanje skrčene porcije kruha. Z nevstrašenostjo diletanta je skakal na berglah najpogostnejših izrazov preko vseh sedanjih gospodarskih težav države, pač pa je dvignil glas, ves oživel in segel po patetični govorniški gesti, ko je jel govoriti o nemštvu v Avstriji. S slovesnim glasom je ugotovil, da je v Avstriji nemški kurz,

da tak kurz mora biti, da se Avstrija ne da vladati niti proti Nemcem, niti brez njih. Te besede so bile očitno preračunane na efekt, ki ga bodo imele pri nemških nacionalcih, in so ga tudi dosegle: petdeset mož, kar jih je bilo v zbornici, je navdušeno in dolgo ploskalo. Po svojem zmislu se pa te besede ministrskega predsednika najočitneje spričevalo zločinske kratkovidnosti avstrijskih državnikov. Kajti pomenijo nič drugega ne, kot da se v Avstriji dá vladati proti nemškemu narodu in brez njih. Da je to resnično, dokazuje ravno Seidlerjev režim, a da je to hkrati v času, ko se diplomacija cedi lepih besed o svobodi vseh narodov, ne le sramotno, marveč tudi kvarno in dejansko podaljševanje vojske, ker jemlje pred svetom vero v odkritosrčnost naših namenov, to bo pokazala prihodnost.

Med govorom ministrskega predsednika je prišlo med nemškimi nacionalci in opozicijo, ki je imela v zbornici svojo »stražo«, večkrat do spopadov. Češki radikalec Kalina je zaklical ministru, ko je govoril o okrožjih na Češkem: »Tega Vi ne razumete!« na kar so začeli Nemci vpiti: »Kaj delate tukaj? Pojdite v Rusijo!« Češki poslanci so odgovarjali: »Saj je Wolf tudi tukaj! On spada k Masaryku! Njegov sin se bori v angleški legiji proti Nemčiji!«

Vtis v zbornici je bil ta, da nemška tehnična nizko stoji. Poslanec Tusar, ki je govoril v debati kot prvi govornik contra, je z bridko ironijo odgovarjal Seidlerju. Nenavadno živahno je bilo v zbornici, ko je ob pol 3. uri začel govoriti dr. Verstovšek, ki je imel izredno veliko poslušalcev. Nemci so mu med govorom skušali ugovarjati, a so slednjič na krepko reakcijo poslanca Verstovškega utihli. Med poslušalci je sedel tudi dr. Redlich, ki je govorniku ponovno pritrdjeval. Njegovega govora žal ne moremo objaviti v celoti, ker bi ga vzela cenzura, a bil je zelo zanimiv. Dr. Verstovšek je na podlagi nemškega časopisa dokazal, da izvirajo razne govorice zadnjega časa iz nemških krogov in je s trpkio ironijo bičal »državno zvestobo« in »državo ohranjujoči« značaj nemških strank. Proti koncu govora je prišel v zbornico posl. Malik in začel kričati že od daleč: »Saj laže! Vse je laž! To je notoričen lažnivec!« Smeje so mu odgovarjali Jugoslavo: »Malik, Hummer gre z bičem!« in so tako spomnili vročkrvnega poslanca na neljub mu dogodek, ko je bil od Hummerja zaradi takega medkllica v zbornici pretepen.

Tudi Ellenbogen je v svojem govoru ostro obsodil Seidlerjev režim. Norčeval se je iz vlade, ki upa, da bo rešila avstrijski problem, če začne na Slovenskem s persekucijami shodov, časopis-

ja in učiteljev; ki upa, da bo rešila narodnostno vprašanje, če vpelje na Češkem nova okrožja. Po njegovem mnenju bi bil vsem češkim Nemcem ljubši vagon krompirja kakor tucat novih hočratov.

Za debato o provizoriju se je oglasilo 32 poslancev. Govornikom je odločena po ena ura časa, tako da bo debata trajala štiri dni.

Zbornica sklene z dvetretjinsko večino, da takoj začne prvo branje proračunskega provizorija v zvezi z razpravo o interpelacijah glede raznih dogodkov zadnjega časa v notranji in zunanji politiki, kakor tudi o notranjih vladnih zadevah.

DR. SEIDLERJEV GOVOR.

Ministrski predsednik dr. vitez pl. Seidler predstavi nato novoimenovana člana kabineta, voditelja urada za ljudsko prehrano dr. Paula in notranjega ministra viteza pl. Gayerja, zbornici in izjavi, da hoče na kratko označiti položaj, ki ga je našla zbornica ob svojem sestanku.

Kar se tiče zunanjepolitičnega položaja opozarja minister na javne obrazložbe zunanjega ministra, ki so javnosti že znane. Ministrski predsednik bi le to-le naglasil:

Tudi s stališča c. kr. vlade je bila ta vojska iz vsega početka obrambna vojska (Pritrjevanje na levi) in tega značaja ni nikoli izpremenila. Jasno je, da moramo to obrambno vojsko kakor doslej tudi v bodoče voditi s skrajnim poudarkom, da preprečimo naše nasprotnike, da ni sredstva, s katerim bi mogli preko življenjskih interesov in naše časti priti do miru (živahno odobravanje na levi). Naši nasprotniki vodijo ta boj proti nam na trajni način: z orožjem, s sredstvi blokade in s sredstvi notranje propagande. Uspehi zavestniških armad so jamstvo za to, da so viraški svojega cilja z orožjem ne bodo dosegli in se bodo morali zadovoljiti s spoštovanjem našega stališča. Tudi sredstva blokade so pač primerna, da nalagajo našemu prebivalstvu najtežje žrtve in postavljajo njegovo stališče na najtršo pozkušnjo. Sredstva, da uklonijo našo voljo, pa v tem ne bo. S smoteno uporabo odpirajočih se nam pomožnih virov in z napredujočo izpopolnitvijo organizacije ne bomo le položaja vzdržali, marveč ga bomo znali tudi prebivalstvu olajšati. Kar se tiče končno notranje propagande, za katero so sedaj v sovražni državi ustanovili poseben organ, je to bojni način, ki se tiče naše notranje politike. To sredstvo naših nasprotnikov je absurdno in kaže, kako slabo poznajo naše razmere. Ob neomajni udanosti nasproti dinastiji in zvestobi prebivalstva do države se bodo odbile tudi te pšice.

Neglede na neupogljivo energijo, s ka-

tero hočemo nadaljevati boje, tudi posledne bomo zamudili nobene prilike za mir. Vsako resno pobudo sovražnikov bomo največje pretehtali in storili vse, kar je v naši moči, da se približamo vroče zaželenemu cilju človeštva. Trdno se držimo idej, ki jih je obsegala mirovna pogodba z dne 12. decembra 1916, prestolni govor in odgovor Nj. Veličanstva na pa-pezevo noto. Imamo trdno voljo, da končamo to vojsko, kakor hitro bodo to dovoljevali naši življenjski interesi, in ustvarimo mir, ki bo človeštvo za dolge dobe obvaroval pred ponovitvijo vojnih grozot. Združeni z našimi zvestimi zavezniki bomo mogli konec svetovne vojske izsiliti. Zveza z njimi, posebno pa z nemško državo, katero zvezo bomo še poglobili, nam za vse čase zajamčuje mesto med svetovnimi državami. Naše zavezništvo pa ne bo ogrožalo drugih držav, marveč bo koristen člen v bodočem spravljem svetu.

O vojaškem položaju bo podal potrebna pojasnila domobranski minister.

Razmere v prehrani

pojasnjuje ministrski predsednik s skrajno slabo letino, z nezadostnim dovozom iz Ogrske in Rumunije. Varale so nas tudi nade na Ukrajino. Treba je bilo znižati količino kruha, kar se je skoraj istodobno zgodilo tudi na Ogrskem in Nemškem. Samo ob sebi umevno se s tem ni mogla doseči tudi le na pol zadovoljiva preskrba kronovin. Vlada je pa vendar vsaj večja mesta in najvažnejše industrijske kraje z moko preskrbela v toliko, da se je preprečilo prekinjenje industrijskega delovanja. Sedaj smo v novi žetvi. Izpeljava te se je pospešila z vsemi sredstvi. Seveda je de-ževno vreme zadnjih tednov, čeprav je v splošnem ugodno vplivalo na stanje letine, zgodnjo žetev zakasnilo. Kljub temu je na Ogrskem in po nekaterih delih Avstrije mlaček že v polnem teku. Ogrska vlada bo, kolikor bo le mogoče, dala zgodnjo žetev na razpolago armadi in Avstriji. To bo zadostovalo, da bo omogočena preskrba v dosedanjih, seveda nezadostnih iz-meri. Popolnega uspeha nove žetve pa pred koncem julija oziroma začetkom avgusta veliki sloji prebivalstva ne bodo mogli biti deležni. Zato bomo do tega časa morali premagati še marsikatero težavo. Do konca julija bo vlada skušala, da bo z vsemi dosegljivimi nadomestili odpomogla nezadostni preskrbi z mlevskimi izdelki. Do tedaj se bo mogla izdajati le prikrajšana racija kruha. Od drugega tedna avgusta naprej pa bo vladi mogoče, da bo izdajala racijo kruha v normirani višini. Od Ogrske za drugo polovico julija obljubljene znatne množine sočivja in nadaljni dovozi zgodnjega krompirja bodo

LISTEK.

Večeri ob Lemanu.

Spisal vsuč. prof. Maryan Morawski, S. J.
Po tretji izdaji prestavil France Fr. Stelč.

(Dalje.)

Gospodična Wilson.

Kako to?

Leroy.

Da; vsaj nekaj je v njem, česar ne morem drugače označiti. Vsak človek ima neko individuvalno znamenje; mi, ki ljudi portretiramo, to jako dobro vemo; ima neko znamenje, ki obstoji v tem, da stopajo gotove sile, energije ali človeške lastnosti v ospredje, druge pa se umikajo že vsled tega dejstva bolj v ozadje. Ta razlika večje in manjše luči in sence na ozadju splošno človeške narave tvori psihično fiziognomijo posameznikov. In, ali je kaj takega na Kristusu? Ali moremo o njem reči n. pr., da je razum prevladal nad čustvom, ali čustvo nad razumom? Ali je energija bila silnejša kot razsodnost, ali razsodnost silnejša od energije? Ali je značilna zanj mišna in melanholija ali nasprotno svoboda misli? Ali je, kakor pravimo dandanes, človek intelekta ali človek dejanja? Od aterekoli strani ga opazujemo, se nam zdi, da bi to njegovo stran označili kot

najodličnejši njegov znak; če ga pa dalje opazujemo in poslušamo, zapazimo kmalu, da so tudi vse druge strani do iste višine razvite. Celo posebnih znakov plemena in časa ne najdemo na njem.

Ali naj to pripišemo okolišnici, da premalo vemo o Kristusu? Kaj šel štirje evangeliji so tako polni podrobnosti o njem in njegovih besedah, da je komaj še v zgodovini najti velikega človeka, za čigar poznanje bi imeli več podatkov.

Te je nekaj, česar si ne morem razložiti in to izrečno konstatiram. Spominja me na posebno opazovanje posebno s stališča slikarstva, o katerem piše La Sizeranne v zaničljivem članku »o anahronizmu v umetnosti«, ki je izšel pred kratkim v »Revue des Deux Mondes«. S tem pomikanjem znaka, ki bi prevladoval nad drugimi, razlaga neizrečno težavo, s katero se morajo slikarji boriti, če hočejo slikati Kristusa: ali poudariti nekatere poteze, neupogljive volje itd. s tem, da mu moli spodnja čeljust naprej, ali male prodirljive oči, ki bistro gledajo izpod velikih trepalnic — kakor je storil Munkacz v svojem Kristusu pred Pilatom — in tedaj se postavijo v žaljivo nasprotje z evangelijem; ali pa se izogne vsem takim znamenjem in zapadejo šablono človeka, brez ognja in življenja, — in takrat se še bolj oddaljuje od evangeljskega tipa, ker kaj je bolj živega, bolj privlačnega kakor Kristusova postava? In zato je, pravi La Si-

zeranne, drgetala roka Lionardova, ko je slikal obraz Kristusov: prevzemal ga ni samo verski strah, ampak tudi bojazen, da ne bo mogel naslikati tistega tipa, ki je živ, pa vendar ni določen z nobeno podrobnostjo, kakršnega je moral dati Kristusu.

Bielski.

Kako morete vendar reči, da Kristus ni imel znakov svojega plemena? Saj je vendar vsak njegov govor poln določno židovskih potez.

Leroy.

Nikakor; izrazi in slike semitskega jezika, ki jih rabi Kristus, so samo formalnost. Mi sami bi tako govorili, če bi uorali govoriti onim narodom. Toda v značaju, v nazorih, v načinu čustva in mišljenju nima Kristus nič specialno židovskega. — Sokrat je v opisih svojih učencev skozi in skozi Grk, svet gleda samo z grškega stališča. Cicero je Rimljan, in sicer Rimljan svoje dobe; sfera njegovega pojmovanja in čustvovanja ni niti večja niti drugačna kakor to dovoljujejo oni pogoji. — Tedanji žid je moral imeti obzorje misli in čustva še bolj omejeno s svojim omejenim in silnim nacionalizmom. Pri Jezusu pa je nasprotno; vse se nam zdi splošno človeško, nekako vzvišeno nad kraj in čas, vse enako blizu vsakemu času in narodu. Tu nas je slučajno ravno toliko narodnosti kot oseb; in ali ima kdo izmed nas, ki čita evangelij, vtis, da mu je ta človek tuj?

Bielski.

In vendar je Renan v »Življenju Jezusov« dokazal, da se je vse, kar je bilo v njem, razvilo iz svežih kali Galileje iz primeskov jeruzalemske učenosti.

Heimberg.

Ne govorite o Renanovem življenju Jezusa. To je roman; in sicer nezgodovinski roman, ker je nastal iz fantazije pisateljeve, in celo voliteraren, ker postava Kristusova, kot jo je skrpucal Renan, ne more obstojati, je živo protislavje. Me »naivnim ignorantom«, ki hodi po veselica-h ob Tiberijskem jezeru in zla-ga za sva-te hvaležne pripovedke, ter onim »mračnim velikanom«, ki kar naenkrat začne igrati v Jeruzalemu vlogo Mesije in jo pod-pira z dvomnimi sredstvi ter »razsrjen radi odpora seže celo po nerazločljivih de-janjih« — ni mogoč noben prehod. V eni-teh postav ni niti snovi za drugo. In kako se sklada z absolutno čistostjo značaja, ki jo tudi Renan na Kristusu obdružuje, z lju-beznijo do pravice in resnice, za katero Kristus živi in umrje, da hlina čudeže, da se vživa v rod Davidov in dopušča apoteo-ze, ki mu jo Renan pripisuje. Nesrečni po-skusi pisatelja, da bi omilil in zakril ta na-sprotnost, še bolj očitno kažejo njihovo neskladnost. Z eno besedo, postava, ka-kršno je hotel ustvariti Renan — čeprav z vso mogočo prostostjo glede tekstov in vi-rov — se mu je popolnoma ponesrečila.

posebno po mestih znatno pripomogli, da se razbremeni položaj. Poleg tega se bo vlada potrudila, da bo po možnosti povisala racijo mesa tudi po kronovinah, pri tem pa kar najbolj varovala domačo živino.

Kar se tiče pritožbe o razširjenem fihotapstvu, ugotavlja ministrski predsednik, da vzrok tega stanja ne tiči v zanikrnosti upravnih oblasti, marveč v obžalovanju vrednem pomanjkanju idealne, brezpogojne oddaje za namene državne skupnosti. Pomen pomanjkljivosti našega vojno gospodarskega sistema se znatno precenjuje. Nikakor ne jemljem v varstvo tistih, ki nočejo verjeti, da morajo tudi sami prenašati vojsko, marveč si znajo z denarnico v roki pomagati, da v vojski ne žive dosti slabše kakor v miru, med tem ko so stotisoči prepuščeni lakoti in bedi. (Živahno pritrdjevanje.) Tu gre za zločin, ki se ga mora z moralnega stališča mnogo ostreje obsojati, kakor je bil doslej slučaj. (Živahno pritrdjevanje.) Kar se tiče fihotapstva, je gotovo, da zelo ogroža javno enakomerno preskrbo. Vendar pa to ne predstavlja nobene tako velike množine, da bi s tem država mogla popolnoma sanirati splošno preskrbo. Prava korenina zla tiči v tem, da Avstrija pridela premalo živil, da bi se mogli prehraniti vsi državljani. Gospodarski abc je, da se sicer ne Avstrija, pač pa Avstrija-Ogrska more sama preživeti.

Ministrski predsednik se je še kot sekcijski načelnik poljedelskega ministrstva koncem leta 1914 najodločnejše zavzel za to, da bi v duhu avstrijsko-ogrske nagodbe obdržali svobodo prometa med obema državnima polovicama in ustanovili za žito z nakupovanjem v inozemstvu in z rekvizicijami doma izdatno gospodarsko rezervo. S tem nisem prodr. Danes sta Avstrija in Ogrska gospodarsko naravnost ločeni in ogrska vlada nam doslej pri najbolj volji ni mogla več dati, kakor mal drobec tega, kar nam je dobavljala v mirnih časih. Za bodočnost vidimo iz tega, da po popolni izpremeni sistema dobave v tuzemstvu najbrže ne smemo pričakovati radikalne odpomoči.

Pred vsem moramo skušati, da zboljšamo naše prehranjevalne razmere z Ogrsko. Vsled pogajanj z Ogrsko bo tudi onostranska polovica letošnje letino bolj trdo zahtevala. Lastno produkcijo moramo na vse načine in z vsemi močmi pospeševati. Napake našega sistema pri dobavi in razdelitvi živil moramo popraviti. Legitimna trgovina se mora v ta sistem bolj izdatno pritegniti kot doslej. Centrale za živila se bodo skoro izročile državi in upravi oziroma jih pritegnemo do države. Zgodilo se bo vse, da se s pomočjo predlaganih novotarij doseže zboljšanje prehranjevalnega vprašanja.

Sprememba politike.

V politiki se niso izvršile nebitvene spremembe. Vlada je bila namreč primorana, da je izstopila iz svoje dosedanje rezerve. Da se je to moralo zgoditi, je zame prav tako evidentno, kakor je bilo pred šestimi tedni. Od početka mojega uradovanja je vlado vodila misel, da mora v svetovni vojski in pri polni negotovosti zunanega položaja v notranji politiki samo za tem stremeti, da drži situacijo samo v gospodarskem in političnem oziru, da s tem od svoje strani olajša vojskovanje. Bil je to program političnega premirja. Čim dlje se je zavlačevala jasnitev zunanjega položaja, tem težje se je ta način vzdrževal. V nadi na večje narodne pridobitve, ki bi se mogle izbiti iz mirovnih pogojev, so nekatere stranke dosledno odklanjale sodelovanje pri delu za notranji politični sporazum.

Ministrski predsednik je spominjal na zadržanje Češkega svaza nasproti načrtu razmotrivanja ustavnih vprašanj, čeprav so bili ravno Nemci posebno pripravljeni za sodelovanje. Ako se vlada ni hotela postaviti upravičenemu očitku politične pasivnosti, ni smela dalje odlašati in storiti je morala, kar je mogla storiti, namreč izvesti svoj program, program narodne avtonomije, v kolikor je mogla to storiti v okviru moči, ki jo daje ustava. Tako je nastala odredba o razdelitvi Češke v okrožja.

Če kdo vidi v okoliščini, da vlada ni več čakala na tako dolgo in tako potrpežljivo pričakovano sporazumljenje narodov

namigavanje nemškega kurza.

potem pa priznam, da ne bi nastopil proti tej trditvi. Zakaj, če je v Avstriji sploh kak politični kurz, more biti pač samo tak, da dá upravičenim interesom nemškega naroda v Avstriji polno zaščito. (Živahno pritrdjevanje in ploskanje na levici, klici »Heil«.) Star in resničen je rek, da se v Avstriji ne more vladati proti Nemcem in tudi ne brez Nemcev. To ne velja samo za to, ampak za vsako vladno, in sicer tem bolj, ker je komaj razumljiva zmotna, ako mislimo, da more zveza nemških strank tvoriti večino. Hrbtišče naše raznobarvne države je nemški narod in bo to tudi vedno ostal. (Burno odobravanje na levici.)

Vlada je trdno odločena, da

sedanji kurs nadaljuje.

V tem duhu govori, če izjavi, da ostanejo vrata za tiste stranke, ki stoje danes še ob strani, tudi nadalje odprta. Vsaki izmed njih je dana vsa pravica, da zahteva tisto, česar potrebuje, da more narodno, kulturno in materialno uspevati. Nad vratmi pa, ki vodijo do sporazuma, je z veliki črkami zapisano: Dobrodošli vsi, ki zvesto drže z dinastijo in državo. (Viharno odobravanje na levi. Medkljici.)

To stališče pa seveda ne vsebuje najmanjše sovražnosti nasproti drugim narodnim plemenom. Lahkomiselna in nespametna bi bila vlada, ki bi gojila tako sovražnost. Tem nespametnejša, ker tako mišljenje nikakor ne bi bilo nemško. Med politične bajke spada tudi mnenje, da hočejo avstrijski Nemci druge narodnosti zatirati. Kar Nemci v Avstriji zahtevajo in tudi morejo s polno pravico zahtevati, je edino-le to, da se prizna načelo, da zavzema nemški narod v državi enakopravnih narodnosti tisto stališče, ki mu po njegovi zgodovini in kulturi pripada. Avstrijski Nemci zase ne zahtevajo več, nego morajo zahtevati, da se ta, z večnimi narodnimi boji obiskovana država ne omaje v svojih temeljih. (Dolgotrajno odobravanje na levi. Medkljici.) V ostalem pa Nemci, kolikor vem, ne zahtevajo nič drugega, nego da morejo v miru živeti in se v miru razvijati.

Kar se tiče

razmer v Galiciji,

vlada odločno zavrača vse očitke, da je omalovaževala interese poljskega prebivalstva in da ni izpolnila danih obljub. Ministrski predsednik se je osebno zavzel za odpomoč v vseh zadevah. Vlada si bo vedno najodločnejše prizadevala, da se tudi narodnim potrebam tam bivaajočih narodnosti pravično ugoditi.

Vprašanja socialne politike

smatra vlada kot posebno važna. Široki sloji prebivalstva so posebno v vojni veliko doprinesli in že zato zaslužijo najširšega spoštovanja. Vlada se čuti dolžno, po moči pomagati tudi ogroženemu srednjemu stanu, posebno nastavljenem s stalno plačo.

Prosi, naj se sprejme proračunski provizorij in dovolj pooblastilo za vojno posojilo. Stranka, ki bi se temu upirala, bi se izrekla s tem proti državi sami.

Končno se ministrski predsednik brani proti očitkom, da je sovražnik parlamenta in dokazuje, da je ravno nasprotno res. Zeli, da bi zbornica navzlic vsemu dokazala svojo delozmožnost.

Govorniku čestitajo.

Ministrski predsednik predloži zakonski načrt o splošni delovni dolžnosti v vojni. Med predlogami so dalje mirovne pogodbe z Rusijo, Finsko in Rumnijo.

Svedoška dolžnost poslancev.

V zadevi poslanca Funka in Zahajkiewiczza poroča predsednik o dopisu domobranskega ministra, ki naznanja, da je izšel razpis, ki ureja vprašanje o svedoški dolžnosti poslancev dotlej, dokler se ne uveljavi nameravani tozadevni zakon; in sicer se bodo smeli vabiti člani državnega zbora ali druge z imuniteto opremljene korporacije kot priče le tedaj, ako je to neobhodno potrebno in je od njihovega zaslišanja odvisen uspeh, ki se drugače ne bi dal doseči.

Minister za javna dela je poslal dopis o vojnokreditni pomožni akciji za srednjestanovsko obrt.

Poslanec Stransky in tovariši so vložili predlog za

obtožbo ministrov;

na zatožno klop naj prideta ministrski predsednik dr. vitez pl. Seidler in notranji minister i. s. grof Toggenburg. Predlog pride na dnevni red v eni prihodnjih sej.

Poslanec Tusar pripomni, da so izvajanja dr. pl. Seidlerja, ki se je danes predstavil kot nemško-nacionalni minister, takda, da morajo povzročiti le nove narodne boje. V nadaljnjem govoru izjavi govornik, da mora obrekovanja cesarske hiše označiti kot podla. Ob tem gre za prostaško gonjo, ki ima namen, da napravi iz Avstrije čisto nemško kolonijo. Konča z izjavo, da se bo vojna končala z ustanovitvijo češke države in z zmagao demokratične misli. (Živahno odobravanje pri Čehih, govorniku čestitajo. Češki poslanci pojejo: Kje dom je moj.)

Poslanec Waldner govori o »izdajalskih« nakanah Čehov in Jugoslovancev. Osebnost in značaj ministrskega predsednika jamčita, da se sedanji kurs ohrani. S slovanskimi plemeni se bo treba sporazumeti po vojni. Vsaka državna reforma pa mora biti taka, da za večno zajamči obstoj zveze z Nemčijo.

Poslanec Jerzabek (nemški krščanski socialc) govori proti judovskim izkoriščevalcem in se prepira s semitskimi poslanci. Končno nastane malone pretep, ki ga preprečijo socialno-demokratični in češki poslanci.

Poslanec dr. Ellenbogen pozdravlja sklep socialnih demokratov, da bodo glasovali proti proračunskemu provizoriju in vojnim posojilom.

Konec seje ob pol 6. uri zvečer. Prihodnja seja jutri ob 10. uri dopoldne.

Govornik Jugoslovanskega kluba poslanec dr. Karol Vrstovšek.

Dunaj, dne 16. julija 1918.

Kot govornik Jugoslovanskega kluba je nastopil v današnji seji zbornice poslancev dr. Karol Vrstovšek. Začel je slovenski:

Visoka zbornica! Jugoslovani gre na dan! To veselo dejstvo je strah vsake avstrijske birokratične nemške vlade. Pred tem veselim dejstvom trepečejo pri nas na jugu zlasti naši nemškutarji in nemčurčki, pritepenci na slovenskem ozemlju, ki ga izsesavajo po stari navadi in izkoriščajo kot nikjer drugod. To veselo dejstvo kliče kot odgovor našemu ministrskemu predsedniku, ki nam je hotel dajati lepih naukov zaeno z govornikom nemškega Nationalverbanda prof. dr. Waldnerjem. Enkrat za vselej odgovarjam v imenu Jugoslovanskega kluba, da se mi zahvaljujemo vedno boljbolj za takšne nauke. Mi ne poznamo več drugih, mi ne poslušamo nemških profesorjev, mi poznamo samo svoj jugoslovanski narod, ki zahteva od nas stališče, ki ga zavzemamo sedaj tukaj v parlamentu. (Živahno odobravanje.)

Gospoda moja! Največja drznost, nesramnost moram reči, pa je od ministrskega predsednika, da nas hoče na eni strani učiti, naj bomo dobri državljani, vneti za cesarja in domovino, na drugi strani pa povdarja, da bo tudi znanprej vladal kot dosedaj, da bo torej dalje zatiral in trpinčil naš narod po celem jugu od Štajerske do Balkana.

Dragi moji! Veselo dejstvo je, da se naše ljudstvo zaveda svojega stališča, da se sleherni čuti ne Slovenca, ne Hrvat, ne Srba, ampak Jugoslavana. To dejstvo straši sedaj gospode na Dunaju. Veselo je opazovati, kako se naši starčki, možje in fantje navdušujejo od dne do dne bolj za našo zaželjeno Jugoslavijo. Mi smo z veseljem opazovali naše žene in dekleta, ki so se vrgle bajonetom nasproti in se niso bale ovirati, da bi se ne udeležile naših prepovedanih shodov. Tako klije na cellem jugu tisti vir iz krvi padlih junakov, ki pomeni novo življenje; to življenje nas bo dovedlo do zaželjene Jugoslavije, od katere ne odnehamo. (Živahno odobravanje.)

Nato je nadaljeval nemški:

»Sedaj se bo pokazalo, ali še sede pravi ljudski zastopniki v tej zbornici, ki je padla vsled krivde vlade na nivo čisto navadnega navideznega parlamenta. Parlament ječi celo leto pod sedanjo Seidlerjevo vladno, pod absolutističnim režimom, ki je v svojem absolutizmu celo prekosila Stürgkha in njegov terorističen režim. Le škoda, da sede v tej vladi še vedno možje, ki bi izvrstno lahko služili tej državi kot uradniki, pa so postali sedaj sokrivci zločina proti Jugoslovonom.

Dogodkov v maju, ki jih je povzročila lakota, je kriva edinole vlada. Na našem jugu smo obdani povsod od ovaduhov, ki bi radi spravili tudi one naše ljudi, ki še niso padli v vojni, na vsilice. Samo po vislicah kriče Vsenemci v zbornici. In vse to morajo Slovani mirno trpeti, to je njihovo plačilo za vse neštevilne žrtve, za naše ljudi, ki so padli v boju za cesarja in državo. (Nemir med Jugoslovani.) Povsod v deželah vladata lakota in beda, samo Nemci so izvezti. Oni so že od začetka na varnem. In ko je nek slovanski poslanec imel pogum, izreči na tem mestu trditev, da so namenoma pošiljali slovanske čete v boj in smrt, tedaj se je dvignil proti njemu v zbornici pravi vihar. Nemški radikalni poslanec Wichtl je imel 22. t. m. v Slovenski Bistrici shod. In tedaj je na vprašanje, kako je s Slovani, odgovoril: »Le potrpite in ne obupajte. Statistično je dokazano, da so Slovani veliko bolj krvaveli in trpeli kot mi in še trpe.« (Velikansko razburjenje pri Jugoslovanih in Čehih.)

Kot v zasmeh sklicujejo zbornico v teh vročih dneh na Dunaj na kratko zasedanje. In na krmilu vlade sedi še vedno brezvestni dr. Seidler. Kaj je Seidler napravil za mir, po katerem hrepene tako vsi narodi? Razpor med narodi se širi. Narodi, ki so zvesti cesarju in državi, so pod pritiskom Vsenemcev priklenjeni v suženjstvo. Mir pa mora priti in to bo mir proti volji mož kot sta Seidler in Czernin. (Pritrdjevanje pri Jugoslovanih.) Strašen je srd proti vojnim hujskačem, tako tukaj pri nas, kakor v Nemčiji. Samo z Italijo se nahajamo v boju. Treba je le dobro voljo, pa se bomo z enim nasprotnikom sporazumeli, da dosežemo mir in konec vojske. Ali je mogoče vlada sklicala parlament v tem kritičnem času, da sklepa o miru? Niti besede nismo čuli o tem! Tik pred otvoritvijo zbornice smo prejeli noto zunanega ministra. Toda s takimi izjavami se le ententa na novo izživa. Mirovne možnosti diktira le nemški imperializem. Zunanji minister govori o drugem miru, država si prepoveduje vsako vmešavanje v notranje zadeve.

Vlada je zato poslala parlament domov, da se ne govori o prehrani. Načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec je že v novembru opozoril vladno, kako stojimo z žitom. Vlada pa je ta opomin ignorirala.

Ona hoče le naložiti davkoplačevalcu še večja bremena.

Zato je zlobno zavijanje dejanskega položaja, če se trdi, da državi zaupanje odpovedujemo, če takemu ministrskemu predsedniku ne glasujemo za zaupnico. (Viharno odobravanje pri Jugoslovanih.)

Poslanec dr. Vrstovšek govori dalje o tajnih konvencijah med Dunajem in Berlinom in pravi: Podlago obojestranskih temeljnih določb morajo zarisati zastopniki ljudstva.

Persekucije proti Jugoslovonom iz 1918. niso še popravljene. Uradne komisije so ugotovile, da so lastni oblastveni organi prizadeli strašne krivice Jugoslovonom. Seidler ni tekom leta za Jugoslovane nič napravil. Nasprotno. Dal se je zapeljati od Velenemceva, da je pričel proti nam nove persekucije. Vsaka svobodna beseda se zatre. V slovenskem časopisu se konfiscirajo celo članki, ki branijo cesarja in cesarico pred napadi velenemških listov. Slovenska zborovanja se zabranjujejo. Nemci pa smejo na slovenskem ozemlju svobodno zborovati proti nam. Jugoslovani se ne smejo več zavzemati za svojo lastno državo pod habsburškim žezlom. Nemcem pa je vse dovoljeno. Seidler je kriv razširjanja »vesti« proti našemu popularnemu cesarju. K vsemu temu, kar so si nemški govorniki dovolili, je bil Seidler gluhi. Dr. Vrstovšek opozarja na meransko resolucijo iz meseca marca t. l., kjer se glasi, da nimajo Nemci vzroka navduševati se za državo, ki jih zanemarija. Salsburžani so razobesili črne zastave, ko je Czernin odstopil. V Fürstenfeldu so odpovedali Karlov teden, ker je bil Czernin odstavljen. Mariborski občinski svet je prekrstil Magdallenenplatz v cesarja Viljema trg. Mesta in okraji na Češkem so se obračali glede prehrane preko vseh oblasti na Nemčijo. In v takih razmerah si upa zunanji minister v današnji izjavi trditi, da je »vesti« o cesarici razširjala ententa.

Slovani ne marajo Nemcev denuncirati. Oni stoje le z nasmehom ob strani. Hinavščina takozvanih »državi zvestih« strank pa mora biti javno ožigosana. — Jugoslovani zahtevamo, naj se takoj ustavi persekucije proti nam. Če pa hoče vlada še nadaljevati s preganjanji proti Jugoslovonom, bo naš narod še ta zadnji vihar mirno prebolel. (Viharno odobravanje pri Jugoslovanih. Posl. Malik dela medkljice. Predsednik ga pokliče k redu. Malik se s hudimi posvkami na predsednika odstrani med splošnim smehom iz zbornice. Nato javi predsednik poslancu dr. Vrstovšku, da je govorniški čas prekoračil in mu vzame besedo. Viharno odobravanje pri Jugoslovanih in Čehih. Govorniku čestitajo.)

Obtožba ministrov.

Dunaj, 16. julija.

Dr. Stransky in tovariši so danes vložili predlog, naj prideta c. kr. ministrski predsednik dr. vitez pl. Seidler in c. kr. minister v pok. grof Toggenburg na podlagi §§ 2., 7. in 30., II. odstavek zakona od 25. julija 1867 pred obtožbo.

Iz utemeljevanja povzemamo: Seidler je 3. maja 1918 državni zbor odgodil. Pri tem je izjavil, da vlada ne misli na uporabo § 14. Ta izjava Seidlerjeva je bila nepoštena in hinavska. V političnih krogih je bilo znano, da je bil Seidler odločen poseči po tem sredstvu, da je hotel provizorično odpravo parlamentarizma napraviti definitivnim. Samo kroni se je zahvaliti, da se to ni zgodilo.

A Seidler se ni zadovoljil samo s tem, da je odpravil parlament. Še bolj ga obtežuje politična vsebina, ki jo je dal legalni brezparlamentarni dobi. 19. maja 1918 je objavil državni zakonik, dve naredbi tedanjega notranjega ministra, ki se tičeta prenosa poslov cesarskega namestništva na nove okrajne glavarje na Češkem in nekaterih sprememb v političnih okrajih kraljevine Češke. To je storil sklicevaje se na zakon od 19. maja 1868.

Seidler je jasno izjavil, da s tem namerja začeti revizijo ustave. A z odredbo tega ne more storiti; odredbe imajo ustavo izvrševati, ne revidirati; sicer so protipostavne. Ta odredba vrhu tega ne samo dejansko, ampak verbis expressis ustvarja nove oblasti, in nove uradnike z novim delokrogom. Le finta je, da odredba govori o prenosu poslov na uradnike, namesto da bi govorila o uvedbi »okrajnih vlad na Češkem«. Ravno ta poskus, skriti protipostavno samovoljo, najbolje označuje, kako vlada zakon in zakonitost prezira; zakon govori le o uradnikih, odredba ustvarja nove oblasti.

Historično ni po ustavi ni zasigurana le zunanja, teritorialna enotnost in nedeljivost kraljevine Češke, ampak tudi notranja enotnost in nedeljivost, katere simbol in hkrati varstvo je enotna deželna vlada. Vlada se je zavedala, da dela zakonu sile, zato je celo potvorila besedilo zakona.

Naredba ni le protipostavna, ampak vsebuje tudi novo osnovo za organizacijo upravnih oblasti, kakršna bi se smela samo potem postavljati fiksirati ali spreminiti. Iz zgodovine upravnih sprememb

je razvidno, da so se take reforme vedno izvedle zakonitim putem, nikoli ne samo administrativno. Vlada torej zakona od 19. maja 1868 ni izvedla, ampak ga deloma celo odpravila, deloma spremenila.

Vladna odredba je prekršila ta zakon še v drugem smislu. Zakon določuje, da meje političnih okrajev glavarstev ne smejo prerezati meja sodnih okrajev posameznih občin. To načelo je Seidlerjeva odredba prekršila.

Za to odredbo je v prvi vrsti odgovoren tedanji notranji minister grof Toggenburg, ker jo je podpisal, čeprav ga je k temu zavedel vitez Seidler. Se teja pa je krivda Seidlerjeva, ker je to kršenje ustave zasnoval in nasvetoval, jo podpisal (na pr. z odgoditvijo in nesklanjem parlamenta); Seidler je tudi od te odredbe pričakoval osebne koristi. Prejšnji ministrski predsedniki se niso hoteli odločiti za tako nezakonito dejanje. Celo grof Stürgkh je odpravljaj nemške nacionalce in krščanske socialce s praznimi obljubami, česa takega ni hotel storiti. Clam-Martiniz je že hotel to storiti, a se je dal oplasiti od dogodkov v Petrogradu. Le Seidler se je udal nemškimi grožnjami; da se ohrani kot ministrski predsednik, je na ta način prelomil ustavo ter med nemškim in češkim narodom napravil nov propad. Iz protokola ministrskih posvetov meseca aprila in maja je razvidno, kako nasilno je Seidler pritiskal na posamezne člane ministrskega sveta, da pritrdijo tej odredbi.

Nizkotnost motivov, da se namreč ohrani pri državnem krmilu, povečuje še krivdo omenjenega ministrskega predsednika. Zato naj zbornica sklene:

C. kr. ministrski predsednik dr. vitez pl. Seidler in c. kr. minister notranjih zadev v p. grof Toggenburg naj se v smislu § 12. zakona od 25. julija 1867, št. 101 dr. zak., zaradi prekršitve § 11, lit. 1 dr. osnov. zak. od 21. dec. 1867, št. 141 dr. zak., kakor tudi art. 11 dr. osn. zak. od 21. decembra 1867, št. 145 dr. zak., postavita pred obtožbo.

Formalno predlagamo, naj se ta predlog v smislu § 9. zakona od 25. jul. 1807, št. 101 dr. zak., izroči v predpoved 54-članskemu odseku.

Razprava o obtožbi ministrstev se začne po debati o provizoriju, v soboto ali ponedeljek.

Jugoslovanski klub.

Dunaj, 16. julija 1918.

Danes ob 10. uri dopoldne se je vršila seja Jugoslovanskega kluba, ki je bila dobro obiskana. Načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec je podal obširno situacijsko poročilo. Nadaljevala se je debata, kateri nujni predlogi naj se vložijo. Klub je soglasno vzel poročilo načelnika dr. Korošca na znanje. Jugoslovanski klub je nadalje ukrenil, da podpiše ministrsko obtožbo, ki jo bo podal češki poslanec dr. Stranski. Istotako podpiše klub nujno pritožbo zaradi odstopanja namestnika deželne glavarja tirolskega Concija, zaradi kršenja imunitete in deželne avtonomije.

Jugoslovanski govorniki.

Dunaj, 16. julija. Poslanec dr. Smolaka pride v plenumu zbornice na vrsto v četrtak.

Jugoslovani in Čehi za učitelje.

Dunaj, 16. julija 1918.

Načelnika Jugoslovanskega kluba in češkega svaza dr. Korošec in Stanek sta se oglasila pri predsedniku poslanske zbornice dr. Grossu zaradi predloga o draginskih dokladah za učitelje ter sta zaprosila dr. Seidlerja, da naj doseže od gosposke zbornice rešitev tega vprašanja. Predsednik dr. Gross je obljubil, da bo to izvršil. Nadalje sta oba načelnika zaprosila za konferenco načelnikov strank, da se doseže med strankami sporazum glede dovolitve državnega nabavnega prispevka za učitelje. Prihodnje dni bosta dr. Korošec in Stanek pripeljala k naučenemu ministru Cwiklinskemu deputacijo slovenskih učiteljev.

Bosna in Marazi.

Dunaj, 16. julija. Poslanec Spinčić bo predložil jutri interpelacijo glede prepustitve eksploatacije bosanskih mineralnih rudnikov nekemu ogrskemu konzorciju za dobo 100 let.

Seidler ima večino?

Dunaj, 16. julija. Nemški politiki pripovedujejo v zbornici, da je zagotovljena Seidlerju večina vsled absenc v opozicijskih strankah.

Ministrstvo za propagando.

Posl. dr. Neumann in tov. so vložili predlog za ustanovitev propagandnega ministrstva.

Gosposka zbornica

je imela sejo 16. t. m. popoldne. Govoril je dr. pl. Seidler. O njegovem govoru se vrši razprava v prihodnji seji. Dr. pl. Sieghart je v temeljih predlog o stališču in plačah vseučiliških profesorjev, ki ga odkažejo odseku. Nato so začeli razpravo o predlogu za ustanovitev zdravstvenega ministrstva. Prihodnja seja v četrtak.

Interpelacije Jugoslovanskega kluba.

Protiustavna ratifikacija brestovskega miru.

Poslanci dr. Korošec in tov. so interpelirali c. kr. ministrskega predsednika: Dne 4. julija 1918 so se glasom uradnega naznanila iz Berlina zamenjale ratifikacijske listine za mirovno pogodbo med Avstrijo-Ogrsko in rusko sovjetsko republiko in o pripadajoči dodatni pogodbi.

Ta mirovna pogodba je v zelo važnih delih trgovinska pogodba. Po členu 6. državnega temeljnega zakona z dne 21. decembra 1867, o izvrševanju vladne in izvršilne oblasti je za veljavnost trgovinske pogodbe potrebno, da ji pritrdi državni zbor. V tem smislu je umeti tudi § 11. temeljnega zakona o državnem zastopstvu, kar potrjuje tudi zakon z dne 21. decembra 1867 o skupnih zadevah.

Za vsakogar je jasno, da se mora pritrditev državnega zbora preje izvršiti in da potemtakem pogodba ni pravoveljavno sklenjena, dokler ni ustavno odobrena.

Iz smisla nav. člena 6. in iz naravne stvari same, kakor tudi iz zgodovine postanka tega člena dalje jasno izhaja, da more državni zbor pogodbo sprejeti ali odkloniti le v celoti.

Zamena ratifikacijskih listin brez predloženega pritrdila državnega zbora je potemtakem protiustavna.

Ugotavljajoč, da med monarhijo in sovjetsko republiko še ne obstoja obvezna mirovna pogodba,

vprašamo:

Ali je c. kr. ministrski predsednik pripravljen odrediti, da se protiustavna zamenjava ratifikacijskih listin za mirovno pogodbo med Avstrijo-Ogrsko in rusko sovjetsko republiko takoj prekliche, listine zahtevajo nazaj in cela pogodba predloži državnemu zboru v ustavno postopanje?

Ogrske namere na Bosno in Hercegovino.

Poslanci dr. Korošec in tovariši so interpelirali dne 16. t. m. c. kr. ministrskega predsednika glede namere ogrske vlade, da pripoji Bosno in Hercegovino Ogrski in glede združitve Dalmacije s Hrvatsko:

V ogrskih vladnih krogih obstoja program, da se pod pretvezo kompenzacije za morebitno ojačenje Avstrije potom takojimenovane »avstrijsko-poljske rešitve« in pod plaščem koraka za rešitev jugoslovanskega vprašanja Bosna in Hercegovina pripojita Ogrski, pustivši jima neznamno avtonomijo, dočim naj bi se ob istočasni reviziji ogrsko-hrvatske nagodbe Dalmacija zopet združila s Hrvatsko.

Ta načrt, ki ima namen, preprečiti jugoslovansko zedinjenje in kateremu nasprotujejo vsi Jugoslovani brez izjeme, se tako kolportira, kakor bi mu bila avstrijska vlada oziroma vladar že pritrdil.

Odklanjajoč vsako delno rešitev jugoslovanskega vprašanja in vztrajajoč na pravici samoodločbe celokupnega naroda pri končno veljavni rešitvi tega vprašanja vprašamo c. kr. ministrskega predsednika:

Ali so mu ogrski načrti o pripojitvi Bosne Ogrski znani? Ali so se o tem med ogrsko in skupno ter avstrijsko vlado vršila pogajanja?

Nove šikane »politično osumljenih«.

Poslanec dr. Korošec in tovariši so na domobranskega ministra vložili dne 16. t. m. naslednjo interpelacijo:

Preteklo jesen je izdal domobranski minister odredbo, ki naj bi omejila zlorabo, ki se je uganjala s »p. v.« in »p. u.« klavzulami. Povelje se ni izvršilo, ker prav malo poveljnikov je izvedlo odrejeno revizijo, pustili so temveč klavzule, ki so prizadejim povsod prinašale težko materialno škodo in vsakdanja nadlegovanja.

Sedaj je izdalo c. in kr. vojno ministrstvo in z njim obenem domobransko ministrstvo odlok, ki naj trpljenje žrtev različnih policijskih oblasti pomnoži: Politično osumljeni dobe odslej že na prezentacijskem listu označbo »V« z rdečimi črkami. Povsod, kamor se »V« poda, ga spremlja ta »V« vsem in vsakemu viden, da si vsakdo lahko ohladi jezo nad njim.

Vprašamo gospoda c. kr. ministra za deželno brambo:

1. Ali je pripravljen, da takoj ukaže izvršiti revizijo sumljivih?

2. Ali je pripravljen odpraviti poniževalno odredbo o označevanju sumljivih z rdečim »V«?

Nov svetovni red.

Živimo v času velikih dogodkov. Stvari, ki se sedaj dogajajo na Dunaju, so zgodovinskega pomena. Parlament je sklicala vlada zato, da bi ji dovolil državni proračun in nove vojne kredite. Naši poslanci pa zahtevajo, da pridejo v razgovor vprašanja, od katerih je odvisna usoda narodov, da še celo usoda celega človeštva. Ponosni smo lahko, da so se ravno naši poslanci povzpeli čez vsakdanjost ter se brigajo za vprašanja, ki so zgodovinskega pomena za celo človeštvo. Dr. Korošec in drugi člani Jugoslovanskega kluba so stavili na večerajšnji seji nujno interpelacijo za uvedbo mirovnih pogajanj. Interpelacije glede miru so bile že od različnih strank stavljenе. Naši poslanci pa so napravili v tem pogledu velikanski korak naprej s tem, da so predpisali vladi podlago, na kateri naj se zgradi svetovni mir.

V interpelaciji, katero smo večeraj dobesedno objavili, navajajo dr. Korošec in tovariši, da so mirovni cilji Zedinjenih držav severne Amerike, ki jih je postavil predsednik Wilson v svojem govoru dne 4. junija 1918, primerni za pogajanja. Wilsonov program obstoja v bistvu v tem, da se mora priznati vsak narod kot državotvorna enota, to je, da mora biti vsakemu narodu dana prilika, da si sam določi državo in njeno obliko. Wilson je tedaj sprejel princip samoodločbe narodov. Tudi prejšnji avstrijski zunanji minister grof Czernin je izjavil, da Avstrija stoji na principu samoodločbe narodov. Nadalje zahteva Wilson, da se združijo vsi narodi v ligo z namenom, da se v bodoče prepreči vojna, eventualno z oboroženo silo. Tudi politični voditelji Avstrije so se opetovano izrekli za tako zvezo narodov.

Na videz bi se tedaj nazori avstro-ogrskemu zunanji politike popolnoma krili z onimi Wilsona. A kljub temu smo si danes ravno tako oddaljeni, kakor v začetku vojne; nikjer ni videti volje, da bi se srednjeevropske države sestale z entento. Ako pa se tu in onostranska načela po njih vsebini razmotrivajo, se vidi, da gredo še vedno diametralno narazen, akoravno se po obliki krijejo.

Wilson je v svojem govoru od 4. junija 1918 postavil nova načela za občevarje posameznih narodov med seboj. Človeštvo je dosedaj vedno hodilo po krivinih potih. Posamezni deli človeštva, to so narodi, so videli eno svojih glavnih nalog v tem, da so z orožjem podjarmili druge šibkeje ter jih zaslužili politično in gospodarsko. Klasičen vzgled so Rimljani. Rimljan je hotel postati bogat, živeti udobno in razkošno, a ne s svojim delom, ampak z žulji drugih narodov. Oborožil se je, premagal druge narode ter jim naložil tribute. Ti zasluženi narodi so morali delati, stradati zato, da je Rimljan razkošno živel. To je bilo bistvo politike rimskega kraljestva. Do danes se v tem oziru ni prav nič izpremenilo. Bistveni del politike vseh gospodujočih narodov je bil ta, da so si skušali podjarmiti z orožjem ali na drugi način tuje narode, ki so potem morali delati za svoje gospode, ki so jim morali plačevati tribute. Da se v moderni državi ne dogaja izsesavanje tujih narodov na oni brutalni način kakor pri Rimljanih, je umevno. Oblika se je izpremenila, izsesavanje pa je ostalo. Kdor pozna družabni in gospodarski ustroj modernih držav, ve, da vsak politično gospodujoči narod zlorablja svojo politično moč v gospodarsko izkoriščanje onih narodov, ki so pod njegovim vodstvom. Vsak narod, ki nima popolne politične svobode, mora plačevati tribut svojem političnemu gospodu. On ne sme porabiti vsega zaslužka zase in za svoje potomce, ampak en del mora v tej ali oni obliki odšteti svojem gospodu, ki ima državno moč v rokah. Čim večja politična odvisnost, tem večji tribut. To načelo ne velja samo za razmerje med državami, ampak tudi za razmerje med posameznimi narodi ene in iste države. Tudi mi Slovenci moramo plačevati težak tribut gospodujočemu narodu — Nemcem. Na tem mestu smo že mnogokrat dokazali, da dobivajo Nemci vsled svojega političnega prvenstva vsako leto neštete milijone od nas. Ako bi bil politično neodvisni, bi ostal ta denar v naši domovini ter provzo-

čil blagostanje, ki nam je dosedaj nepoznano. Še mnogo bolj kakor Nemci, zlorablja Mažari na Ogrskem svojo politično premoč v gospodarska izkoriščanja tamošnjih narodnosti, Slovkov, Ukrajincev, Rumunov, Srbov in Hrvatov.

Predsednik Zedinjenih držav Wilson pa zahteva, da neha izkoriščanje narodov, ker je to izvor vseh prepirov in vojsk. Da se to doseže, mora po njegovem mnenju postati vsak narod politično popolnoma svoboden in neodvisen; zato je postavil načelo samoodločbe. To je nov svetovni nazor, ki more spraviti zgodovino človeštva v nov, pravičen tok. Grof Czernin je pred letom izjavil, da je za samoodločbo narodov, a samo navidezno. Niti grof Czernin, niti kak drugi avstrijski ali ogrski državnik ni nikdar na to mislil, da bi se izvedla samoodločba narodov tako, kakor bi odgovarjalo njenemu bistvu. Nikdar ni mislil Czernin uresničiti samoodločbe v tem smislu, da bi na primer slovaška zemlja služila samo Slovkom. Tisoč in tisoč visokih in dobro plačanih mažarskih uradnikov je spravil mažarski sistem na Slovaško. Trgovina, industrija ter sploh vsa podjetja, v katerih se z lahkoto služi denar, so v mažarskih rokah. Na vse to ter na ves drugi gospodarski tribut, ki ga dobijo iz slovaške zemlje, bi morali Mažari resignirati, ako bi se uresničila samoodločba. Isti proces bi se moral izvršiti tudi v razmerju med nami in Nemci. Nemci in Mažari so odločni nasprotniki samoodločbe narodov, ter so za staro načelo mednarodnega podjarmljenja. Zato je vedno isti propad med srednjeevropskimi državami ter Wilsonovim načelom o samoodločbi.

Da bi pokazal krivico vladnega sistema, je dr. Korošec s tovariši neustrašeno dvignil svoj glas ter zahteval v svoji interpelaciji, da »mora Avstrija-Ogrska, ako hoče rešiti življenje in imetje narodov, nemudoma stremeti za sporazumom z entento brez ozira na zunanje faktorje ter na privilegije posameznih narodov in zastarane državne oblike«. Mi Jugoslovani hočemo imeti novo državo brez privilegijev, brez izkoriščevanja!

Mariborsko pismo.

Maribor, dne 15. julija.

Slovenjebistriški nemškutarji so nameravali prirediti dne 12. t. m. Volkstag, ki naj bi se vršil skupno z veliko slavnostjo v korist »Schulvereinu« in »Südmarki«. Oblast pa je celo prireditev — menda tako radi lepšega — prepovedala, ker se je menda vendar spomnila, da ne gre v isti sapi prepovedovati slovenske, a dovoljevati nemške shode. Ker je pa vzlic prepovedi prišel določen slavnostni govornik, neki nemško-radikalni poslanec Wücht, od tam nekje iz severne Češke, se je zbrala pri Neuholtu vsa velika in mala nemška gospoda iz Slov. Bistrice in okolice. Bilo je navzočih točno 37 oseb in sicer 21 žensk in 16 moških. Posl. Wichtl je govoril sede v obliki odgovorov na razna vprašanja.

Odgovarjal je najprvo na vprašanje, kaj storiti s Slovani? Treba decimirati njih število in razkosati njih skupnost, sicer postanejo res nemstvu skrajno nevarni. Vojna je najbolje sredstvo za doseg tega cilja. Zato mora vsak »deutschdenker« Nemec biti pripravljen nadaljevanju vojske. Nato je navajala številke, kako so nemške čete, vojna in lakota decimirale Slovence v Srbiji, Bosni, Hercegovini, Dalmaciji, na Goriškem, Beneškem, Poljskem in v Rusiji. Vojna je uničila v štirih letih najmanj okroglo 20 milijonov Slovanov. Nemci so razmeroma manj trpeli, ker se vojna vrši skoraj izključno na nemških tleh. Po Wichtlovmu mnenju je bila največja Wiljemova in Hindenburgova stratežina in politična poteza, da se je vojna zanesla največ na slovanska tla. Ako bi se vojna kdaj zanesla na češka tla, ne bi se jokalo noben Nemec. Wichtl računa, da bo vojna slovansko pleme tako zdelala, da se v do glednem času sploh ne bo več moglo dvigniti. Nemci so uničili Srbijo, Črno goru in Rusijo in tako naredimo tudi z avstrijskimi Slovani. Vojna nam pomaga ubijati češko odporno silo, ki bo, ako bo trajala le še dve leti, popolnoma strta. Skoraj bolj nevarni nego Čehi, so Nemcem Jugoslovani. Čehi so od treh strani obkoljeni od Nemcev, Jugoslovani pa živijo kot kompaktna masa tja daleč dol na Balkan in imajo direktno zvezo z Veliko Rusijo. Ustanovitev Jugoslavije se mora preprečiti na vsak način. To morajo pred vsem zahtevati Nemci, kot graditelji Velike Nemčije. Ako bi se Avstrija preustrojila kot država narodov, bi se njena moč izvanredno ojačila. Vsled tega bi se gotovo skušala izviti iz objema svojega ljubimca Prusa. To morajo Nemci preprečiti. Z naglasom je Wichtl povdarjal, da se morajo Jugoslovani decimirati in porazdeliti na sedem vetrov. Največ in sicer Slovencev in Hrvatov morajo dobiti Nemci. Nekaj Slovencev bomo dali Italijanom, večina Hrvatov in Srbov Mažarom, velik del tudi Albancem, Grkom, Turkom in Rumunom. Dokler se pa ti

nemški načrti ne izvrše, je treba gledati, da se jugoslovanski rod decimira. Sredstva: nemške šole, vojna in malo živili ali z drugimi besedami: glad.

Kaj bo zožjo zvezo z Nemčijo? Wichtl je na kratko odgovarjal: Zveza bo taka, kakršno bomo hoteli Nemci in ne taka, kakor si jo želijo Velikoavstrijci. Tu bo skupna nemška hiša, kjer se bo samo nemški govorilo, samo nemški mislilo in samo po nemški vojskovalo. In potem ko ne bo več dveh držav, ampak bo samo Velika Nemčija, potem pa se bomo zopet vojskovali. Tri velike sunke napravimo? Prvega: da se prebijemo v Ameriko; drugega: da si priborimo Orient in tretjega: da se zasidra nemška velemoč nad Japonom in Kitajem...

Za enkrat brez kometarja.

Oklic češko-slovaškega narodnega odbora.

Novoustanovljeni češko-slovaški narodni odbor je izdal naslednji oklic: Češko-slovaškemu narodu!

Temeljem sklepa političnih strank, ki predstavljajo enotno politično voljo celokupnega našega naroda, stopa danes v življenje češko-slovaški narodni odbor.

Neizmerna teža časa in skupna skrb za nadaljnjo usodo našega naroda nas je združila v vsenarodnem organu.

Poslanstvo češko-slovaškega naroda je dano po zapovedi časa: Vse velike duševne, pravne in materialne moči naroda s sistematičnim delom združiti, urediti in voditi v dosego tistega, kar je najsvetejša, neodtujljiva pravica vsakega naroda in kar se tudi našemu narodu ne more zabraniti in se tudi ne: Pravica do samoodločbe v samostojni, demokratični češko-slovaški državi z lastno upravo v lastni hiši in pod lastno suvereniteto.

Narodni odbor hoče biti tolmač te dejanske volje naroda in izvršitelj vseh skupnih zgodovinskih izjav njegovih poslancev, ki so izzvenile v slovesni obljudi z dne 13. aprila 1918.

Naše delo nikakor ne bo lahko. Prestati bomo morali še ogorčene sovraštosti in težke preizkušnje. Toda nobene težave ne bodo mogle ustaviti postopanja naroda. V polnem vzajemnem interesu z našimi poslanci in celokupnim kulturnim in gospodarskim češkim svetom bo češko-slovaški narodni odbor zvesto spolnoval svoje nadvse težke in odgovornosti polne naloge, da se more pred vestjo naroda in njegovo zgodovino po resnici dokazati, da smo za bodočnost našega naroda vse storili, kar je bilo v naših človeških močeh.

Doba svetovne zgodovine, ki nima primere, naj najde tedaj vse može in žene češko-slovaškega naroda na svojem mestu, odločene za vsako medsebojno pomoč, prevzete bratskega duha v vsem trpljenju današnjih strašnih dni in pripravljen na vse žrtve, ki jih bo naša skupna stvar naložila narodu.

Vemo, da stoji za češko-slovaškim odborom naš celokupni narod kot kompakten jeklen zid. In prevzeti veselja nad velikim političnim dejanjem, ki je oživitvilo narodni odbor in ga poklicalo na delo, polni zaupanja v zmago naše skupne stvari, se obračamo danes na celokupni češko-slovaški narod z iskrenim pozivom, naj naše delo z vsemi močmi podpira, se vsem napotkom skupne discipline pokori in trdno in odločno stremi za tem, kar je naš skupni cilj.

Pozdrav ti, naš dragi narod! Iz lastne moči si vstal iz stoletne smrti — iz lastne moči se boš znašel v luči sveta v kroju svobodnih narodov bodočega osvobodene in kulturnega človeštva.

Predsedstvo narodnega odbora:

Dr. Karel Kramář, predsednik, Vaclav Klofač, Antonín Svehla, podpredsednika; dr. František Soukup, tajnik.

Člani narodnega odbora:

Rudolf Bechyň (Prostějov); dr. Jar. Brabec, dr. Jar. Budinský (Brno); Ervin Cervinka (Modřan); C. Dušek, dr. Ant. Hajn, A. Hampl, Gust. Haberman (Plzeň); dr. Jan Herben, prof. dr. Cyril Horaček, dr. Moric Hruban (Olomouc); Alojz Jirasek, mons. prof. dr. Frant. Kordač, F. V. Krejčí, prof. dr. Frant. Krejčí, J. S. Machar, prof. dr. Frant. Mareš, dr. Alf. Meissner, Antonín Němec, Adolf Prokupek, dr. Alojz Rašín, dr. Josef Scheiner, Jan Slaviček, Kuneš Sonntag (Brno); prof. dr. Otokar Srđinko, Frant. Staněk, Juri Střibný, Josef Štívin, mons. prof. dr. Jan Šramek (Brno), Vlastimil Tůma (Dunaj), Frant. Udržal, Karel Vaněk (Brno), dr. Izidor Zahradník, Frant. Zika (Opava).

Društvo hrvatskih srednješkolskih profesorjev.

Glavne skupštine »Društva hrv. srednješkolskih profesorja u Zagrebu dne 7. jul. t. l. se je tudi iz Ljubljane udeležil kot zastopnik predsednik slov. prof.

društva, gimn. prof. dr. Jak. Žmavc. Hrv. prof. društvo šteje nad 300 članov; pri skupštini jih je bilo lepo število, sedemdeset. Vsebinsko živahne razprave je pokazala bistveni razloček nasproti našemu društvu: dočim se namreč slov. prof. društvo že dolgo vrsto let na vse kriplje trudi, da preskrbi slov. srednješkolski mladini dobre slov. učne knjige in v ta namen zbira pri dobrotnikih denar, imajo Hrvatje že davno narodno srednjo šolo in učne knjige jim je izdala in jih izdaja kralj. zemaljska vlada; hrv. prof. društvo torej lahko stremi za drugimi višjimi cilji. S podporo zemaljske vlade že 26. leto izdaja strokovno glasilo »Nastavni Vjesnik«, namenjen daljnji samoizobrazbi profesorstva; s 1. januarjem 1917 pa je začelo — istotako s podporo zemaljske vlade 2000 K! — izdajati leposlovni in poučni mesečnik »Omladina«, namenjen poglobitvi in zaokrožitvi izobrazbe srednješkolske mladosti. List se je tiskal v 2500 izvodih. Pisali so vanj pretežno profesorji (urednik J. Ivakić, vseuč. prof. dr. Bazala, dr. Drag. Prohaska i. dr.), pa tudi dijaki: Neki članki pa višji učni upravi niso povsem ugovarjali. Prof. Ivakić se je radi tega prostovoljno odpovedal uredništvu. Naravno, da se je na glavni skupštini govorilo tudi o »Omladini«. Prof. Ivakić je izrazil željo, naj občini zbor da bodočemu uredniku napotilo na pot, kako naj list urejuje. Izvajal je: »Pitam vas, koji ste ovdje, da-li se ima »Omladina« da uređuje u literarnom duhu, naprednom i naučnom, ili u duhu sakristije onako, kako to želi društvo hrv. kateheta? Jer, gospodo, kad sam ja preuzeo časopis, ja sam odboru rekao, da mi mora da pusti slobodne ruke i da me ne smije vezati nikakvim stranačkim, a najmanje klerikalnim obzirima.« Po daljši diskusiji je skupština sprejela ta-le predlog prof. dr. Prohaska: »Glavna skupština hrv. srednješk. prof. izjavljuje, da se časopis za srednješkolsku omladinu ima izdavati u modernom, naučnom, liberalnom i naprednom duhu, kakova je bila i tendencija dosadašnjega uredništva, i traži, da se ujemaju u obzir i mladja godišta učenika.« — Sprejeta je bila pa še ena resolucija, pedagoško-politična: »Glavna skupština hrv. srednješk. profesora svečano prosvjeduje protiv sadržaja i tendencije govora narodnog zastupnika dr. Aleks. Horvata, izrečena u sabor. sjednici dne 4. VII. 1918, te izjavljuje: hrv. srednješk. profesori, radeći za ideju narodnog jedinstva, svijem su sebi, kako svoje odgovornosti prema hrvatskom narodu i jugoslavenskoj kulturi, tako i granica, što jih nalaže njima pedagoški osjećaj i građanske dužnosti.«

Delo kranjskih državnih poslancev S. L. S.

Dunaj, 16. julija.

Državni poslanci S. L. S. pripravljajo energične korake zaradi zadnjih rekvizicij, ki so silno obremenile deželo. Tako je na primer deželna vlada naložila samo radovljiškemu okraju 20.000 kvintalov sena in 900 kvintalov slame, to je 23 občinam, od katerih polovica niti toliko ne pridela, kolikor sama najnujnejše potrebuje. Iste tožbe se slišijo iz drugih okrajev. Poslanci bodo nastopili zoper tako rekviriranje deloma samostojno, deloma v zvezi z drugimi agrarci.

Ravno tako bodo poslanci posredovali zaradi oprostitev. Mnogo takih mož je v vojni službi, ki bi morali biti oproščeni, vsled česar posestva očito propadajo. Cesar je izrecno naročil, da je treba take gospodarje oprostiti, a kljub temu jih pridržujejo pri vojakihi.

Poslanci bodo dalje posredovali zaradi pomanjkanja usnja, ki ga je v skladiščih še mnogo, dasi je prebivalstvo boso, in zaradi pomanjkanja obleke ter rekvizicij lanu in lanenega semena.

Vložila se bo interpelacija zaradi obupnega prehranjevalnega položaja kranjskega delavstva v nekaterih obratih in zaradi povišanja plač.

Samokontrola.

Kakor smo že poročali, je klub deželnih poslancev S. L. S. zahteval od deželne odbora, naj mu omogoči vpogled v deželno gospodarstvo. Na to zahtevo je načelnik kluba vitez Pogačnik prejel od deželne odbora naslednji odgovor:

Glede na Vašo prošnjo z dne 12. junija 1918, naj bi se dovolil nekaterim poslancem vpogled v deželne knjige, se opozarjate na deželni red kranjske vojvodine, glasom katerega je za kontrolo deželnega knjigovodstva poklican deželni odbor. Predsedstvo deželne odbora kranjskega, v Ljubljani, 29. junija 1918.

Za deželne glavarja: Lampe.

Deželni odbor dobro ve, da ne gre klubu deželnih poslancev S. L. S. za kontrolo

knjigovodstva, ampak za kontrolo deželne gospodarstva, za katerega so poslanci pred ljudstvom odgovorni. Kako delujejo uradniki, je stvar deželne odbora; a kako razpolaga odbor z deželnim premoženjem, za to je odgovoren deželni zbor. On tega noče priznati in je proglasil načelo samokontrole, on vlada suvereno in nadzoruje samega sebe. Deželni odbor »se opozarja«, da bo enkrat kontrolo vendar moral priznati, in naj sam premisli, kako se mu bo takrat godilo.

Boji z Italijani.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 16. julija. Uradno se poroča:

Ob Stilferskem prelazu, severno od prelaza Tonale, v Judikarijah in na Asijski visoki planoti se je topniški boj okrepil do posebne silovitosti. Pri Monte Pertica in Monte Solarolo je Italijan po močnejši, napadalni topniški pripravi štirikrat silovito napadel; odbile so ga vrle čete 55. divizije deloma z ognjem, deloma v boju ob blizu. Krvave žrtve sovražnika so izredno velike.

Na albanski fronti nič posebnega.

Načelnik generalnega štaba.

Bitka pri gori Pertica.

Dunaj, 16. julija. (K. u.) Iz vojnega tiskovnega stana se poroča: Dne 15. t. m. je pogljal Italijan svojo pehoto med Monte Pertica in Calcino dolino po najhujši ob 4. jutraj pričeti topovski pripravi na napad. Sovražnik, ki smo ga povsod vrgli, je poskušal podnevi še trikrat naskočiti naše postojanke na Monte Solarolo, a moral se je umakniti uničujočemu ognju naše artiljerije in strojnici, ne da bi se postal najmanjšega kosa jarkov. Slava na mojstrski izvedbi zmagovite obrambe gre preskušeni četam 55. pehotne divizije. Italijanske izgube so posebno težke, ker je sovražnik nastopal z zelo močnimi silami in pomenja zato podjetje občutljiv poraz. Pri vojni skupini maršala pl. Borojeviča je napadel sovražnik istočasno s svojim podjetjem proti Monte Solarolo naše postojanke na jugozapadni strmini Monte Spinuccije, a smo ga popolnoma odbili.

V Albaniji je preprečil dobro zadeva-joči naš artiljerijski ogenj, da se ni razvil bataljon, ki je nameraval napasti naše postojanke.

Spremembe v generaliteti.

Dunaj, 16. julija. (K. u.) Njegovo cesarsko in kraljevo Apostolsko Veličanstvo cesar je izdal sledeče lastnoročno pismo: Ljubi vojni maršal baron pl. Conrad! Težko sem se odločil, da odgodim Vaši ponovljeni prošnji za odslovlitev. Saj doni že desetletja v moji vojni sili slavno Vaše ime. V mirnih časih ste kot načelnik generalnega štaba v težavnih okoliščinah dalekogledno uvedli času primerno izpopolnitev armade. Ustvarjeni temelji nam omogočajo, da častno vztrajamo v boju s svetom sovražnikov. Vaše delovanje med vojsko na odgovornem mestu — posebno kot načelnik generalnega štaba — Vam zagotavlja v vseh časih častno mesto v povestnici. Pozneje šele bo splošnost spoznala popolno vrednost Vaših dejanj. Za Vaše skozi dobo človeške starosti uspešno in najpožrtvalnejshe delo zaslužite vedno mojo, moje brambne sile in domovine zahvalo. Povišam Vas v polkovnika vseh telesnih gard in v dedni grofovski stan. — Eckartsau, 15. julija 1918. — Karel s. r.

Istočasno sta bila povišana generalni pokovnik nadvojvoda Jožef poveljnikom armadne skupine, general konjenice knez Alojzij Schönburg-Hartenstein pa v poveljnika neke armade.

Conrad je torej šel. Imel je krasen profil, kakor je bilo razvidno iz premnogih fotografij, ki so krožile po ilustriranih listih in kinematografih. O njem je že napisana krasno opremljena knjiga, naslovljena: »Unser Conrad«, ki se sedaj za veliki honorar prestavlja v druge jezike. Ta knjiga je izšla, preden je Conrad odstopil. Če bi jo pisatelj pisal nanovo, bi morda marsikaj izpustil, dostaviti bi imel k dose- danjim vrlinam le še zadnjo in največjo: Conrad je postal grof z dedno pravico.

Bitka na Francoskem.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 16. julija. Uradno.

Bojna skupina kraljeviča Rupreta.

V posameznih odsekih je oživil boj s topovi. Vzhodno od Ayette smo odbili nočni sunek, vzhodno od Hébuterna pa močnejši sovražni napad. Tam so se razvili ponoči novi krajni boji.

Bojna skupina nemškega cesarjeviča.

Med Aisno in Marno in vzhodno od Chateaua Thierryja se je razvil živahen topovski boj. Z manjšimi podjetji in s sunkom čez Marno jugozahodno od Jaulgouna

smo vpadli v sovražno črto in se vrnili z ujetniki.

Včeraj jutraj smo vdrlí jugovzhodno in vzhodno od Reimsa v dele francoskih postojank. Pri pripravi topovskega boja gre posebna zasluga merilnim četam. Artillerija, metalci min in plina so odprli s svojim uničevalnim učinkom skupno z oklopnimi vozovi in metalci min pehoti pot k sovražniku. Armada generalnega polkovnika pl. Boehma je prekorajšila med Jaulgouno in vzhodno od Dormansa Marno. Pionirji so ob jutranji zori prepepeljali naskakovalne čete čez reko in ustvarili tako temelj uspehu dne. Pehota je vrela z visokom strmine južnega brega Marne. V njenem varstvu se je zgradil most. Med vednim bojem smo prebili žilavo branjeno ozemlje, prvo sovražno postojanko, in vrgli sovražnika v njegove zadaj ležeče črte pri Condi — La Chapelli — Comblizy — Marsuili. Francozom in Italijanom smo iztrgli tudi severno od Marne njih prve med Ardre in Marno ležeče postojanke. Zvečer smo bili zapleteni v boj vzhodno od črte Chatillon — Cuchery — Chaunazy.

Armadi generalov pl. Mudra in pl. Einema sta napadli sovražnika v Champagni od Prunaya do Tabure in vzeli v boju s sovražnikom, ki se je umikal našemu napadu, prvo francosko postojanko. Južno od Nauroya — Moronvillersa smo podrlí višine Cornillet — Hochberg — Keilberg — Poehlberg skozi udrtinsko polje lanske spomladanske bitke do Rimske ceste severozahodno od Prosnesa in v gozde južno od Fichtelberga. Vzhodno od Suippe smo iztrgli sovražniku bojišče champagnske bitke med Auberivo in jugozahodno od Tahure. Na naši napadalni fronti vzhodno od Reimsa drži sovražnik svojo drugo postojanko severno od Prosnesa — Souaina — Perthesa.

Kljub nizko ležečim oblakom in silnemu vetru so delovale zračne bojne sile. V nizki višini so posegali letalci z bombami in strojnicami v boj na zemlji. Nad bojiščem so sestrelili včeraj 31 sovražnih letal in 4 pritrjene zrakoplove. Poročnik Loewenhardt in Wenkhoff sta priborila svojo 36., poročnik Bolle svojo 21. zračno zmago. Do zdaj smo ugrabili nad 13.000 ujetnikov.

Bojna skupina vojvode Alberta.

Z manjšimi podjetji v Loreni, v Vogezih in v Sundganu smo ugrabili ujetnike,

NEMŠKO NOČNO URADNO POROČILO.

Berlin, 16. julija, zvečer. Uradno: Sovražnik izvaja na fronti ob Marni silne protinapade. Krajni uspeh smo dosegli jugozahodno od Reimsa. Vzhodno od Reimsa se položaj ni spremenil.

Nova ofenziva v Franciji.

London, 16. julija. (Kor. ur.) Reuter poroča: Nemci so pričeli včeraj na francoski fronti dve ofenzivi v velikem obsegu. Boji so se razvijali na približno 30 km dolgi fronti med Chateau-Thierryem in Blignyem, 3 do 4 milje jugozahodno od Reimsa, vzhodno od Reimsa med Prunajem in Maisonom de Champagne na približno 25 milj dolgi fronti. Jugozahodno od Reimsa so vdrlí Nemci v francosko črto pri Chateau-Thierryju in vzeli Vhezy ob Marni. Vzeli so tudi Bouquigny, ki leži 3000 jardov za francosko črto, in mestece Fricourt. Vzhodno od Reimsa so zadržali Nemce v njih postojankah. Podrobnih poročil še ni, a splošni položaj je skozi in skozi zadovoljiv. Očitvidno so zadržali Nemce vzhodno od Reimsa v francoskih postojankah. (Opazka Wolffovega urada: Protislovje zadnjih stavkov pojasni nemško poročilo), a južno od Reimsa je sovražni napad bistveno napredoval in je na več točkah dosegel Marno. Očitvidno je, da so zasledovali s temi napadi da vzamejo mesto Reims in važne postojanke na visokih gorah južno od mesta.

London, 15. julija. (Kor. ur.) Predcem seje spodnje zbornice je izjavil Bonar Law, da sta bila z Lloydom Georgom telefonično zvezana z glavnim stanom in se je njemu poročalo, da je Foch z izidom današnjih bojev zelo zadovoljen. Došlo je sledečo poročilo: Sovražnik je napadel na približno 70 km dolgi fronti zgodaj jutraj vzhodno in zahodno od Reimsa. Mesta sama ni napadel. Nemci so vdrlí zahodno od Reimsa v francoske postojanke na 36 kilometrov široki črti približno 4 do 5 km daleč v francoske postojanke. Ameriške čete so vrgle sovražnika južno od Marcierja s sijajnim protinapadom in ugrabile 1000 ujetnikov. Vzhodno od Reimsa so zelo silno odbili sovražnika, mu zadali težkih izgub in ga popolnoma zadržali.

33 zračnih napadov v Nemčiji.

Berlin, 16. julija. (K. u.) Wolffov urad poroča: Meseca junija je bilo izvedenih na nemško domače ozemlje 33 zračnih napadov; 12krat je bilo napadeno lovensko-luksemburško industrijsko ozemlje, štirikrat so napadli Dillingen ob zgornji Saari, dalje so napadli mesta Saarbrücken, Karlsruhe (trikrat), Offenburg v Beisgavi. Lud-

wigshafen, Landau, Mannheim, Koblenz, Trier in celo vrsto krajev ob Reni. Poškodovan je bil nekoli le neki plavž ob Saari in neka tvornica pri Ludwigshafnu, a obrat ni bil nikjer moten. Povzročena škoda na zasebnih hišah je bila v več navedenih mestih precej znatna. V vasi Hayingen (Wirttembersko) so zadeli med drugim cerkev in župnišče. Napadi so zahtevali med prebivalstvom 34 človeških življenj; poleg tega je težko ranjenih 37 in lahko 35 oseb. Sovražnik je izgubil ob teh napadih 10 letal.

Obstreljevanja Pariza.

Pariz, 15. julija. (K. u.) Havas: Top, ki daleč strelja, je danes zopet obstreljeval mesto.

Iz Rusije.

»Morning Post« poroča iz Petrograda: Petrograjski sovjet je sklenil sklep, ki izraza nerazdeljivost Rusije. S tem sklepom, so odpravili boljše nazor o samoodločbi narodov. — Iz Sibirije se poroča preko Moskve, da se pogajanja med sibirsko in japonsko vlado o pomoči Japonske zavlačujejo, ker stavlja Japonska za pomoč težke pogoje.

Občine deželni odboru.

+ Občinski odbor v Borovnici je v svoji zadnji seji dne 14. julija 1918 soglasno sklenil sledeče: Občinski odbor jemlje za okrožnic s dne 21. junija 1918 št. 7078 poslano resolucijo deželnega odbora v naznanje ter izjavlja, da neomajno vztraja na stališču državnopravne deklaracije Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja 1917 ter odklanja vsako drugo stališče, naj se mu predlaga od katerekoli strani. Občinski odbor hkratu želi in prosi, da se tudi deželni odbor kot najvišja avtonomna oblast v deželi pridruži k jugoslovanski deklaraciji. Obenem obžaluje občinski odbor, da so častni občani tukajšnje občine kakor g. F. Bernik, župnik v Domžalah, g. Val. Oblak, župnik v Kropi in Jos. Juvanec, dekan v Cirknici proti splošnemu ljudskemu mišljenju ter sklence, da se jih pri prihodnji seji črta kot častne občane, ako se ne pridružijo splošni ljudski volji. Občinski odbor je tudi sklenil podpisati 10.000 kron 8. vojnega posojila pri podružnici avstro-ogrske banke v Ljubljani.

+ Loški potok. V svoji seji z dne 30. junija 1918 je občinski odbor odločno podudarjal, da neomajno vztraja pri majniški deklaraciji Jugoslovanskega kluba in obenem prosi, da se tudi deželni odbor pridruži majniški deklaraciji.

+ Občinski odbor v Krškem je v svoji seji z dne 14. t. m. z ozirom na okrožnico deželnega odbora z dne 21. junija in 3. julija podal sledeči soglasni sklep: 1. Občinski odbor jemlje te okrožnice deželnega odbora na znanje ter izjavlja, da slej, ko prej neomajno vztraja na stališču državnopravne deklaracije Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja 1917, ki se je zanj že izjavil v svoji seji z dne 5. oktobra 1917. Odločno pa odklanja vsako drugo stališče, naj se mu predlaga od katerekoli strani, s pristavkom, da je dr. A. Trumbić, ki ga omenja deželni odbor v svojih okrožnicah, v krški občini popolnoma neznan in da tukajšnje prebivalstvo s tem neznanem se nikoli ni imelo, pa tudi v prihodnje ne bo imeti nobenega stika. Vsled tega je občinski odbor mnenja, da bi bila kakšna posebna izjava v smislu semkaj poslanih okrožnic popolnoma nepotrebna; ker bi naravnost žalila kristalnočisti patrijotični čut našega ljudstva. — 2. Občinski odbor izreka Njegovemu Veličanstvu cesarju Karlu globoko udanost in neomajno zvestobo, z iskreno željo za vedno ostati pod slavnim žezlom prejasne habsburške dinastije. — 3. Občinski odbor nujno želi in prosi, da se tudi visoki deželni odbor kot prva avtonomna oblast v deželi v najkrajšem času slovesno in določeno izjavi za našo majniško deklaracijo. — Mestno županstvo v Krškem, dne 15. julija 1918. — Ivan Golob, župan.

Politične novice.

+ Jasni se. Dr. Ivan Šusteršič izdaja svoj protideklaracijski, v nemškem duhu pisani list s pomočjo vlade in prebivalcev deželnega dvorca. Uredništvo »Novic« ima svoj telefon enostavno v deželni dvorcu, v stanovanju g. deželnega glavarja. Da gre tudi vlada novemu nemškutvarju, da listu na roko, so dobro poučeni ljudje vedeli že prej, a sedaj imamo za to nov dokaz. Nadporočnik Petrič bo službeno prestavljen v Ljubljano in bo urejeval glasilu dr. Šusteršiča. Isto je storila vlada v Bosni, ko je v uredništvo protideklaracijskega »Hrv. Dnevnika« poslala nadporočnika Pilarja.

+ Wolff se skuša braniti. Ker je dunajski »Journal« povedal, da služi sin velenemškega kričarja Wolffa v angleški ar-

madi, se je pral Wolff v »Ostdeutsche Rundschau« z izjavo, v kateri pripoveduje, da se je pred 16. leti ločil od svoje žene in da je sodišče Wolffu prisodilo oba otroka: fanta in deklico, toda njegova ločena žena je zbežala z obema otrokoma v Švico. Wolff pa ni mogel dobiti otrok. Žena se je preselila v Anglijo, kjer prebiva z otroci do 12. leta. Wolff sin je zdaj 24 let star. Wolff pravi, da ne ve, če služi njegov sin v angleški armadi.

+ V bratskem objemu. »Reichspost« brani Wolffa pred napadi »Wiener Journala« in drugega nevelenemškega časopisa. To so danes najhujši »pročodrimovci« v bratskem objemu z nemškimi krščanskimi socialci. Druži jih en program: nemškonacionalni šovinizem.

+ Nemški cerkveni knezi v gospodski zbornici izstopijo iz desnice in pristopijo novoustanovljeni državni stranki.

+ »Fremdenblattu« so vzeli značaj oficioznega glasila zunanjega urada.

+ Za ustanovitev permanentnega ustavnega odseka. Posl. Seitz in tovariši so vložili predlog, naj se odkaze ustavnemu odseku naslednji zakonski načrt, o katerem naj poroča v 14 dneh:

§ 1. Izvoli naj se deželni odsek, ki naj do konca tekočega leta izdela novo državno ustavo in jo predloži poslanski zbornici. Po novi ustavi naj postane Avstrija zvezna država demokratično-avtonomnih narodov. Odsek ima pravico izdelati tudi take zakonske načrte, ki spadajo pod pristojnost deželnih zborov.

§ 2. Odsek ima pravico, zaslišati strokovnjake in vršiti statistične poizvedbe; oblasti in korporacije mu morajo pri tem iti na roko.

§ 3. Odsek naj deluje tudi med zborničnimi počitnicami.

§ 4. Dokler deluje odsek, se morejo izdajati naredbe o izpremembi organizacije državnih oblasti, zavodov in sodišč, o ureditvi jezikovnih razmer na oblasteh itd. le s pritrditvijo tega odseka.

+ Cesar in cesarica v Požunu. Cesar in cesarica sta obiskala 16. t. m. Požun, kjer so ju nad vse navdušeno in veličastno sprejeli. Popoldne ob petih sta se odpeljala cesar in cesarica z ladjo Franc Jožef I. po Donavi nazaj v Eckartsau.

+ Hrvatsko Primorje in Istra za narodno organizacijo. 14. julija t. l. se je na Sušaku vršil sestanek H. S. S., kateremu so poleg domačih narodnih voditeljev prisostvovali dr. Ivo Krstelj in Ivo de Grisono iz Dalmacije, tajnik odbora za splošno narodno organizacijo dr. Srgjan Budisavljević in državni poslanec dr. Božo Vukotić. Sprejeli so resolucijo za ustanovitev Narodne organizacije za Hrv. Primorje in Istro in za opustitev vseh strankarskih bojev, da se narodne sile ne cepijo.

+ Osrednji odbor Starčevićeve stranke prava se je konstituiral naslednje: Dr. A. Pavelić predsednik, dr. Z. Petričić in C. Akačić podpredsednika, prof. Šegvić tajnik.

+ Schönererjevo geslo. Schönerer je objavil 16. t. m. v svojem »Alldeutsches Tagblatt« sledeče povelje: Dunaj, 15. Heu- erts. Dokler se ne doseže zveznopravno razmerje z nemško državo, naj se in izven postavodajalnih in samoupravnih korporacij vse in z vsemi sredstvi zabranjuje, kar more pospeševati ali je sposobno pospeševati poslovanje in raznemčevanje nemške Avstrije.

+ Schönerer obsoja »volkstages«. Schönererjevo glasilu se je ujezilo na nemške »volkstages«, ker se je reč tako zasukala, da ne govore na njih samo Schönererjevi pristaši, marveč tudi nemški poslanci. V Bodenbachu je zboroval 23. m. m. tak »volkstag«, na katerem je govoril in so mu izrekli tudi zaupnico. Schönerer gromi nad njim: »Naš poslanec nas je tolažil od februarja naprej vsake tri mesece z živili iz Ukrajine, nimamo ničesar, Čehi in Ogrji imajo vsega zadosti, vlada je brez moči (mi tudi) in ne more storiti ničesar. Ničesar ne dobimo, ker vlada nima ničesar, in v svetem, spoštljivem začudenju nad žilavo življenjsko sposobnostjo hrabrih čeških Nemcev študira, od česa prav za prav žive. Vlada si misli, naj žive Nemci v Češki od sovraštva proti dednemu sovražniku in rada vidi, če obiskujejo poslanci svoje volilne okraje in krepko zabavljajo čez nje. Kako resno sodi o takih »volkstagih«, dokazuje okolnost, da ne pošilja na nje niti vladnih zastopnikov.

+ Velikašem — pardon! Celovške »Fr. St.« objavljajo po »Arb. Zeitung« sledeči odlok: »Št. 6582/15. Gospodu državnopravniškemu funkcijonarju pri c. kr. sodišču v ... V kazenskih zadevah zoper oskrbnike lovov, gozdarje in upravitelje velikih posestev radi navijanja cen se mora pokazati za potrebno, da se zasliši tudi grajščake kot soodgovorne. Treba se bo izogniti temu, da se zoper takega grajščaka postopa, razširi obtožba in stavi predlog za zasledovanje, ne da bi se dobilo prej od tukaj dovoljenja za to. Dunaj, 23. okt. 1915. C. kr. državni pravdnik: dr. Lux.« — Komentar, zlasti v sedanjih razmerah, nepotreben!

+ Razpust parlamenta in nove volitve v Angliji. Haag, 16. julija. Dobro po-

učeni londonski krogi trde, da bodo parlament oktobra razpustili. Nove volitve bodo izvedli 14. novembra. Volilni imeniki, ki bodo končani začetkom oktobra, obsegajo do 20 milijonov imen, med njimi eno tretjino do dve petini žensk. Približno 15 milijonov žensk bo volilo prvič.

+ Clemenceauov odgovor Hertlingu. »Matin« poroča: Predno je obiskal Clemenceau fronto, je izjavil, da zaupa več Fochovi obljubi, kakor govoru grofa Hertlinga. V novih izjavah grofa Hertlinga ne vidi najmanjše možnosti, da se morejo pričeti razgovorjati o miru.

+ Bratianuova vlada na zatožni klopi. Bukarešt, 15. (K. u.) Podpredsednik poslanske zbornice Antonin je o predlogu na obtožbo Bratianuove vlade pojasnil časnikarjem: Obtožni predlog zbornice obsega le tiste predmete, ki spadajo pod kazensko pravo. Obelodanili bodo vse dokumente, ki dokazujejo, da bi moral Bratianu vedeti, da bo podpirala Nemčija sosedno monarhijo z vsemi silami v slučaju napada, Antonin je rekel, da bodo dokazali Bratianiju nebriznosti nasproti tem dokumentom in da je kralju o pravem položaju osrednjih veselil na bojiščih napačno poročal. Freiskavali bodo tudi nezadostno rusko pomoč in znani Bratianuov izrek, češ, da bodo Erdeljsko zasedli v dveh tednih in okolnost, če bi se bila Rumunija mogla udeležiti mirovnihih pogajanj v Brestu Litovskem.

+ Nova vojna napoved Nemčiji. New York, 14. julija. (Kor. ur.) Iz Port-au-Prince se poroča, da je sklenil vojni svet Haitija napovedati Nemčiji vojsko.

+ Zveza nemških agrarcev se ustanovi danes. Upati je, da se pridružijo tudi Poljaki.

+ Krajevni odbor S. L. S. se je v nedeljo ustanovil na Vrhniki. Govoril je dr. Fran Jez. Za predsednika odbora je izvoljen župan Tršar, za tajnika pa kaplan Fr. Golmajer.

+ Grof Karoly o Kühlmannovem odstopu. Grof Mihael Karoly je govoril na nekem shodu volilcev govor o odstopu državnega tajnika Kühlmanna. Rekel je: Nemški državni tajnik je moral zapustiti svoje mesto, ker je oznanjal v svojem govoru to, kar so moji prijatelji že večkrat oznanjevali, da miru samo sila orožja ne more doseči, marveč da je potrebno tudi delo diplomacije. Nemški državni kancler je podal zdaj prvič popolnoma korektno izjavo glede na Belgijo. Izjavil je, da Nemčija ne bo obdržala Belgije zase in se ne bo vmešavala v neodvisnost dežele. Prepričan sem, da se je s to izjavo približal z velikim korakom miru. Neumljivo mi je, zakaj je moral Kühlmann zapustiti svoje mesto.

Dnevne novice.

— Občinski odbor v Krškem je v svoji seji z dne 14. t. m. soglasno imenoval prevzvišenega g. kneza in škofa ljubljanskega dr. A. B. Jegliča povodom njegove škofovske dvajsetletnice v priznanje izrednih zaslug na cerkvenem in narodnem polju častnim občanom mestne obč. Krško.

— Loški potok. Občinski odbor v Loškem potoku je v svoji seji z dne 16. junija g. knezoškofa dr. A. B. Jegliča povodom njegove 20 letnice za neminljive zasluge na verskem, narodnem in kulturnem polju izvolil za častnega občana potoškega z vsemi glasovi.

— Mandat je položil hrvatski poslanec v ogrskem državnem zboru dr. J. R. Kraus. V zadnjem saboru ga je opozicija ostro napadala radi njegovih zasebnih gospodarskih stvari.

— Za pravega predsednika »Jugoslovanske akademije« je cesar potrdil Vladimira Mažuranića.

— 13 vagonov slame in sena je zgorelo te dni na radeški postaji pred Zidanim mostom, kakor poroča zagrebški »Jutarnji List«.

— Obsojeni železniški tatovi. Pred osješkimi sodiščem se je te dni zaključila glavna razprava proti družbi železniških tatov, ki je delovala na postaji v Našicah. Obsojen je bil višji železniški uradnik K. pl. Palfy na pet let težke, poostrene ječe; železniški uslužbenec J. Csilag na 6 let; J. Weiss, sin kolodvorskega restavraterja, na 5 let in trije drugi železničarji na štiri ozir. tri in dve leti težke ječe.

— Važno za prejemnike blaga iz Nemčije. Trdke, ki prejemajo blago iz Nemčije, se opozarjajo na novo izdajo navodil c. in kr. vojnega ministrstva za prošnje v izposlovanje nemškega izvoznega dovoljenja za potrebščine armade in mornarice. Natančno ravnanje po tem navodilu prihranja čas in delo. Navodilo je moči dobiti pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

— Za blage namene dr. Kreka je poslal gosp. Miroslav Jankole, c. in kr. skupina v Gradežu, vojna pošta 466, znesek 25 kron.

— Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici. Interesentje dobe pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani po-

jasnila: o novih ravnalnih cenah za izdelovanje moških klobukov; o ravnalnih cenah za portland-cement; o ravnalnih cenah za železo, veljavnih od 1. jul. 1918; o izvoznih dovoljih za izvoz črev; o pošiljateljnih pisem in povezkih v inozemstvo potoma kurirjev; o hamburških kupčijskih običajih za eksportno trgovino; o francoskih trgovinskih prizadevanjih v Švici; o času veljavnosti prevoznih dovolil za izvoz blaga iz Avstrije skozi Nemčijo v severne države in na Nizozemsko (šest mesecev z vzvratno veljavo od 1. januarja 1918). Informacije je le pri krajših poročilih moči dati tudi pismeno.

— Hrvatsko filharmonijo so ustanovili v Zagrebu.

— Industrijsko podjetje za droge in kemikalije pod imenom »Isis« se je osnovalo v Zagrebu. Zveze bo imelo z vsemi jugoslovanskimi deželami v monarhiji.

Ljubljanske novice.

Ij Dr. Evgen Lampe oboel. Deželni odbornik dr. Lampe je oboel na akutnem vnetju ledvic. Vendar je že iz nevarnosti.

Ij Pisateljskega podpornega društva občni zbor dne 25. julija ob 7. oziroma 8. uri pri »Zlatorogu«. Dnevni red: Razpust društva.

Ij Stacijsko poveljstvo je z večerajšnjim dnevom prevzel generalni major pl. Uherek

Štajerske novice.

š Gornji Grad. Izobraževalno društvo in Narodna čitalnica ponovita na občno željo igro »Deseti brat« v nedeljo, dne 21. t. m. po večernih ob 3. uri popoldne. Uprizoritev se vrši v graščinski dvorani v dobrodelne namene.

š V bolnišnici umrl. Dne 7. julija je umrl v bolnišnici na Italijanskem po dolgih mukah vsled težkih ran, dobljenih na italijanskem bojišču dne 12. junija, rezervni nadporočnik g. Bruno Flis, jurist, doma iz St. Lenarta nad Laškim trgom na Štajerskem. Bil je vrl, zaveden sin matere Slovenke. N. v m. p.

š Šentjurska združena narodna družba priredi o priliki občnih zborov Ciril-Metodovih podružnic v nedeljo, 28. t. m., veliko narodno slavo z gledališko predstavo, s petjem i. dr. v prid slovenski šoli v Mariboru, stradalci jugoslovanski deci in oslepelim slovenskim vojakom. Vrši se na prostem pri Zajcu v Lokarjih pri Št. Juriju ob j. žel. Z ozirom na velepomemben dobrodelni narodni namen prosimo vse zavedne Slovence in Slovenke, da delujejo za mnogobrojno udeležbo.

Primorske novice.

p Odbor »Zveza slovenskih županstev« p ovojni prizadetih občin na Primorskem« sklicuje svoj prvi izvanredni občni zbor, ki se vrši v sredo, dne 24. t. m. ob 3. uri popoldne pri »Zlatem Jelenu« v Gorici s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika ustanovnega občnega zbora, 2. pisarniško poročilo, 3. aprovizacija, 4. obnova, 5. begunsko vprašanje, 6. vojaške vzdrževalnice, 7. občinska uprava in 8. raznoterosti. V kritični hčasi živimo. Ni dežele, ki bi čutila v taki meri vso pezo svetovne vojne, kakor je ravno Goriška. Da ne zaduši našega ljudstva to neznosno breme, treba, da mu priskočijo pravočasno vsi na pomoč. Zato se pa vabijo vsi člani društva in zastopniki ljudstva, da se tega pomembnega izvanrednega občnega zbora udeleže v obilnem številu.

Aprovizacija.

a Prodaja praških klobas po znižani ceni. Mestna aprovizacija bo prodajala klobase v vojni prodajalni v Gosposki ulici v četrtek, dne 18. t. m. popoldne strankam z zeleno izkaznico A od št. 1 do konca. Vsaka oseba dobi četrt kg; kilogram stane 4 K.

a Meso na zelene izkaznice B št. 1401 do konca. Stranke z zelenimi izkaznicami B št. 1401 do konca prejmejo goveje meso po znižani ceni v četrtek dne 18. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta le red: od pol 8. do 8. št. 1401 do 1600, od 8. do pol 9. št. 1601 do 1800, od pol 9. do 9. št. 1801 do 2000, od 9. do pol 10. št. 2001 do 2200, od pol 10. do 10. št. 2201 do 2200, od pol 10. do 10. št. 2201 do konca.

Zgubljeno - najdeno.

Poziv! Dne 30. junija sem na kolodvoru Sava pri blagajni pustil ležati listnico s približno 1500 kronami denarja, vojaško legitimacijo, župnijskim potrdilom o številu otrok v vojaške namene. Poštenega najditelja prosim, da mi vrne listnico z dokumenti in tisoč kronami, preostalo ima dovolj za mirno vest.

Zgubila se je svilnata bela rokavica od gradu Podturn do kavarne Evropa. Najditelj je naprošen, oddati jo na Dunajski cesti št. 17, I. nadstropje, II. stopnice, desno.

Našla se je denarnica z manjšo vsoto denarja. Dobi se v Hranilnični ulici št. 10, pri g. Ločnikar.

Naročajte „Slovenca“!

Zahvala.

Vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in č. duhovščini se najtopleje zahvalujemo za izraze sočutja in številno udeležbo pri pogrebu svoje hčerke, ozir. sestre

Franice

zlasti izrekamo zahvalo mladeničem iz Pudo, za venec in šopke pa mladenkam, posebno še iz Pudo.

Pudob, 14. julija 1918.

ZALUJOČA
RODBINA VILAR.

Zupnik v lepem kraju Istre, z malo ekonomijo in isče tem potom redoljubno in štedljivo

gospodinja ki je zadostno izveščana v kuhi ter vsaj v poglavitnem razume vse stroke hišnega gospodarstva, posebno pa vrtnarstvo in živinorejo. Služba je stalna, plača po dogovoru. — Naslov se izve pri upravi »Slovenca« pod šte. 2464.

Št. 9866.

Razglas.

Mestni magistrat ljubljanski potrebuje za kurjavo svojih uradnih prostorov in od njega oskrbovanih zavodov ter v aprovi-začne namene več tisoč kubičnih metrov in sprejema za njih dobavo ob uradnih

bohovih zdravih dro

bran pismene ali ustne ponudbe do 31. julija 1918. — Dobavo drv bo izvršiti tekmo tekočega leta.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 11. julija 1918.

Sprejme se poštena, pridna

kuharica

srednje starosti k zasebni hiši brez otrok. Vse podrobnosti po dogovoru. Priglasje sprejema uprava »Slovenca« pod šifro: »Kuharica za Ljubljano 2466«.

Takoj se oddasta dve mesečni meblovni

sobi

mirni stranki brez otrok. Več pove uprava »Slovenca« pod šte. 2467.

PRODA SE VEČJA MNOŽINA

sodov

Kje, ppe upravnistvo »SLOVENCA« pod št. 2455.

KUPI SE

damsko kolo

a staro pnevmatiko, oziroma samo plašč in cevi. Ponudbe na poštini predal 127, Ljubljana, glavna pošta. 2456

Malinov sok

(esenca iz leta 1913), približno 15 litrov, SE CENO PRODA.

Kje, pove T. KRANJC, Sv. Petra cesta 28, Ljubljana. 2457

župni urad Koroška Bela, pošta

Javornik na Gorenjskem, ISČE

organista in cerkvenika

Licitacija konj.

Za dne 27. julija razglašena licitacija konj v stabilni konjski bolnišnici v Mariboru 2462

SE NE BO VRŠILA.

Šivalne stroje za krojače in čevljarje

novi ali že rabljeni, KUPI »Slovenski odbor za vojne invalide v Ljubljani«. — Ponudbe naj se naslovi na društvo »Dobrodelnost« v Ljubljani, Poljanska cesta št. 4. 2460

Koncipijenta

iko mogoče s substitucijsko pravico, ISČE najno pisarna ODVETNIKA DR. JANKOTA BREJCA V CELOVCU. Plača po dogovoru. Ponudbe naj se pošljejo na naslov pisarne dr. Jankota Brejca v Celovcu. 2458

Klavirje, harmonije

in vse glasbene instrumente

prodaja in izposoja

Anton Breznik

Ljubljana, Kongresni trg št. 15.

Zamaške

nove in stare kupi vsako množino (tvrda JELACIN & KO., Ljubljana, ljubljanska industrija probkovich zamaškov.

Rdečo deteljo, repno seme, špinačo, motovilce in vsa druga semena za jesen

Sever & komp. prej Peter Lassnik, Ljubljana, Wolfova ulica.

Kupujemo suhe gobe, prazne ureče in vse vrste doma pridelana semena.

Proda se lepa

vila

na Osojskem jezeru. Natančnejši podatki se dobé v trgovini s perilo HED. SARC, LJUBLJANA, Selenburgova ulica.

PRODA SE

hiša z vrtom

10 minut oddaljena od Bohinjskega jezera, pripravna za restavracijo, vilo z 10 sobami. — Več se poizve pri županu na Bohinjski Bistrici. 2395

V stalno službo k mali družini se sprejme varčna in zanesljiva kuharica, katera bi bila obenem tudi gospodinja. Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod šte. 2420.

Tvrda ANT. KRISPER

LJUBLJANA, MESTNI TRG : javlja cenj. p. n. občinstvu, da bo imela zatvorjene svoje trgovske prostore od 21. julija do 19. avgusta 1918.

Suhe gobe (jurčke)

kakor tudi druge, zaplembi ne podvržene deželne in gozdne pridelke (maline, jagode, med itd.) KUPUJE po najvišjih cenah M. RANT, KRANJ. 1917

Cunje

E. Koizbek v Kranju.

Za izdelovanje umetnih : udov, bandaž itd. : se priporoča

Stanislav Ponikvar

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 7. Istotam se prevzemajo vsa v to strolo spadajoča popravila po zmernih cenah.

KUPUJEJO SE suhe črešnje borovnice ter letošnje gobe JOSIPA VAL, LJUBLJANA.

Delavce in delavke

sprejme takoj v službo strojna tovarna SAMSA & CO. v Ljubljani, Metelkova ulica 4. Zglaševanje od 4. do 5. popoldne.

Kupim in plačam nove zamaške za steklenice

stare zamaške za steklenice zamaške od šampanjca

dolge, nezdobljene (nikako umetno blago), za komad K 1.—, in jih prevzamem po povzetju brez predloženega vpraševanja. Za VREČE plačujem od K 12.— za komad. Na ponudbo se odgovori takoj, eventualno brzojavno.

Leopold MARKUS, Gradec, Josefsg. 1.

Kupim

zamaške in vreče

in plačam za nove zamaške do K 95.— za kilogram, stare, zavrtane, a ne zdobljene do K 55.— za kilogram, dolge šampanjske zamaške, ne umetno blago, 1 K za komad, in za vreče K 14.— za komad. — Prevzamem vsako množino proti prejšnji vposlatvi vzorca in aviso po povzetju.

E. Landskroner mesto za nakup vreč in zamaškov Gradec, Lendkai 15.

ISČEM SLUŽBO mlinarskega nadzornika na Kranjskem ali Primorskem. Razumem se tudi pri zaht. Naslov: Bohuslav Dočkal, p. Vys. Myto, poste restante Čehy.

Ne zametujte denarja! Ne kvarite oblek z raznimi vojnimi barvami!

Nudim Vam edino zjamčeno dobro, trpežno in blagu neškodljivo

barvo za obleke

iz najstarejše in največje tovarne za barve. Na stotine priznanih pisem vsakemu na razpolago.

Razpošiljam samo I. vrste v sledečih barvah: črna, modra, temno zelena, rdeča, temno rdeča, vijoličasta, siva, rujava in rumena. — Da se napravi temno modra, se dá polovico črne, polovico modre.

Na zahtevo slovensko navodilo. 100 zavojev 50 kron. 500 zavojev po 45 K za 100 zavojev. 1000 zavojev po 40 K za 100 zavojev. Poštne preste pošilja 2207

Rudolf Cotic Urhika

Novo perilo

kot kotenino, moško spodnje perilo in moške nogavice ZAMENJAM ZA ŽIVILA, eventualno tudi ob žetvi, vendar zagotovitev že sedaj. Dopise pod: »PERILO« 2421 na upravo »Slovenca«.

Riževe metle

in železni mlini za zrnje se dobijo po najnižjih cenah pri Kmetijski zadrugi Rače, Štajersko.

Stiskalnica za seno ali slamo se kupi ali vzame v najem. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šte. 2436.

Objava.

Oddaja eraričnih konj kot rezervnih konj poljedelcem in gozdarjem po poklicu.

Topniška oprema postaja armadnega višjega poveljstva v Ljubljani (topniška vojašnica) odda dne 19. julija 1918 večje število rezervnih konj poljedelcem in gozdarjem po poklicu v širšem območju Ljubljane za negotovo dobo.

Prosilci naj najkasneje 18. julija predložijo poveljstvu topniške opreme postaje v Ljubljani (topniška vojašnica) potrdilo c. kr. okrajnega glavarstva in občinskega predstojništva, iz katerega je razvidno, da je prosilec res kmetovalec ali gozdar po poklicu in ima na razpolago sredstva, da bo mogel vzdrževati in prehranjivati iz donosa gospodarstva zaproseno število rezervnih konj. 2444

Poveljstvo c. in kr. topniške opreme postaje Ljubljana.

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvirno zakonito zjamčeno »Skaborm« mazilo. Popolnoma brez duha, ne maže. Poskusni lonček 2 K 30 v, veliki 4 K, porcija za rodbino 11 K. Zalogi za Ljubljano in okolice: Lekarna pri zlatem jelenu, Ljubljana, Marijin trg. Pazite na varstveno znamko »Skaborm«!

ISČEM stanovanje

s sedmimi sobami z vsemi pritliklinami, s kopeljo, z električno razsvetljavo (z vpljanim plinom), z dvoriščem, vrtom itd. Ko bi takega ne našel, bi vzel

dvoje dohtajočih se stanovanj

vsako s 3 ali 4 sobami in z vsemi zgoraj označenimi pritliklinami in ugodnostmi. Ponudbe na upravnistvo »Slovenca« pod »STANOVANJE« 2422.

Tvrda A. & E. Skaberné

naznanja svojim cenjenim odjemalcem da ostane trgovina na debelo in drobno od 15. julija do 5. avgusta zaprta.

ZAMENJA SE čista, bela

volna za sukno

Naslov se poizve pri upravi »Slovenca« pod šte. 2447.

Sadni mošt ima v zalogi IVAN OGRIN, LAVERCA PRI LJUBLJANI.

Kovačija

s stanovanjem tudi za družino SE ODDA V NAJEM. Odda se s kovaškim orodjem vred ali pa brez njega. Reflektanti naj se obrnejo na: 2448

FRANČISKO DOLINAR v Poljanah nad Školjo Loko.

Ustanovljeno l. 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posejila proti poroštivu, zastavi življenjskih polic, posestev, vrednosnih papirjev ali zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7½, 15 ali 22½ letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 ½ %.

Društveno lastno premoženje znaša konec leta 1915. K 519.848'40. Deležnikov je bilo konec leta 1915. 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za K 6.089.850'—.

Kranjska deželna podružnica n. a. dežolne življenske in rentne zavaroval. v Ljubljani, Marije Terezije c. št. 12 II.

sprejema

voj.-p. zavarovanja za 8. voj. posojilo.

Najugodnejši pogoji! Pojasnila vedno na razpolago!

Išče marljive posredovalce.

Vsako bivališče v naši domovini okrasimo s podobo slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda!

Slika v krasni barvasti izvršitvi v formatu 38x53 cm po 2 K, po pošti 3 K. Male podobice sv. Cirila in Metoda za mladino, 100 komadov za 7 K s poštnino.

Kolporterji in potniki popust!

Poučna brošura A. Jaška: »Was ist die Cyrillo-Methodische Idee?« Cena 2-60 K.

Naročbe izvršuje proti predplačilu ali po povzetju

Metod Melichárek, Velehrad, Morava.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

Vzajemna zavarovalnica

proti požarnim škodam in poškodbam cerkvenih zvonov

Ljubljana, Dunajska c. 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe, 2. vse premično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove in enako, 3. vse poljske pridelke, žita in krmo, zvonove proti prelomu, sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživetje in druge kombinacije in proti neugodnim, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižjeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico.

Varnostni sklad in udnine, ki so znašale l. 1916 K 903.828'91, so poskočile koncem l. 1917 na 1.031.838'54.

Tedaj, čimvečje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rasel sklad.

Ponudbe in pojasnila daje ravnanstvo, glavno poverjenstvo v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh farah nastavljeni poverjeniki. Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.